

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет журналістики

Кафедра міжнародної журналістики

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

**СТВОРЕННЯ І ПРОСУВАННЯ ІНСТАГРАМ ПРОЄКТУ UKRAINEONTHEMAP:
БОРТЬБА УКРАЇНИ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ В СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ**

Здобувача IV курсу
групи МЖб-1-22-4.0д
ступеня вищої освіти «бакалавр»
галузі знань 06 Журналістика
спеціальності 061 Журналістика
освітньої програми 061.00.05 Міжнародна
журналістика
Огея Антона Володимировича
Науковий керівник: Зражевська Н. І.,
професор, доктор наук із соціальних
комунікацій

Використання чужих ідей, результатів і
текстів мають посилання на відповідне
джерело

(підпис студента)

(ініціали, прізвище)

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Допускаю до захисту перед ЕК

Голова комісії

В.І. Терещук
завідувач кафедри
міжнародної журналістики

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Члени комісії

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

м. Київ – 2026 рік

Зміст

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ	8
РОЗДІЛ II СПЕЦИФІКАЦІЯ ПРОДУКТУ	13
2.1. Обґрунтування інформаційного проєкту	13
2.2. Структура проєкту	15
2.3. Жанрова палітра	17
2.4. Зображальний матеріал та особливості оформлення	18
2.5. Авторська ідея	19
2.6. Особливості аудиторії	22
РОЗДІЛ III ТЕХНІЧНІ ТА ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ВТІЛЕННЯ ПРОЄКТУ	27
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33
ДОКУМЕНТАЦІЯ	35
ДОДАТКИ	72
АНОТАЦІЯ	74
ANNOTATION	75

ВСТУП

Актуальність вибору теми.

Сучасні політичні події в Україні, особливо війна російського агресора проти нашої незалежності, актуалізує інтерес до історії України, зокрема до періоду так званих Визвольних змагань – спроб українських політичних сил вибороти незалежність у першій половині ХХ століття. В цей час громадянська війна на теренах колишньої Російської імперії, а також Друга світова війна, сформували національно-визвольний рух, який мав велике значення для боротьби за незалежність та розвиток нашої державності. В контексті війни росії проти України ці події минулого повинні бути переосмислені і поставлені в контекст сучасного інформаційного простору, особливо тому, що сьогодні спостерігається зниження інтересу та рівня знань молоді у цьому напрямку, про що свідчать результати соціологічних опитувань. Тому актуальною є розробка та створення інстаграм-медіа «UkraineOnTheMap» для підвищення зацікавленості української молоді власною історією, до цікавих і маловідомих фактів Визвольних змагань .

Мета та завдання кваліфікаційної бакалаврської роботи. Метою проєкту є розробка та створення інстаграм-медіа, присвяченого українській історії, зокрема маловідомим фактам Визвольних змагань. Робота має продемонструвати, що попри загальний спад зацікавленості української молоді історією, у молодого покоління наш проєкт може викликати зацікавленість як тематикою так і способом подачі матеріалу на інстаграм-платформі.

Для досягнення цієї мети було поставлено **дослідницькі та практичні завдання:**

– Вивчити сучасні українські інстаграм-медіа, присвячені історії, а також порівняти їх із паперовими журналами та іншими медіа, аби

зрозуміти тенденції й зміни та врахувати це під час створення власного ЗМІ.

- Вивчити тенденції закордонних історичних інстаграм-медіа.
- Дослідити приклади впливу медіапродуктів, присвячених українській історії, на міжнародну репутацію України.
- Дослідити, як повномасштабна війна трансформувала ставлення до української історії.
- Сформувати концепцію інстаграм-медіа, у якому українська історія першої половини ХХ ст., тобто періоду так званих Перших і Других визвольних змагань, представлена через цікаві факти взаємодії українських та іноземних сил і не тільки.
- Розробити структуру, дизайн, технічні вимоги та рубрики.
- Створити онлайн-пости з цікавими історичними фактами.
- Розробити стратегію просування та популяризації проекту через соціальні мережі, аби охопити як українських, так і іноземних користувачів.
- Сформулювати рекомендації щодо подальшого розвитку проекту.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є історичне інстаграм-медіа як сучасний журналістський формат, зокрема його роль, функції, а особливо потенціал в умовах цифрової доби. У цьому контексті історичне інстаграм-медіа розглядається як альтернатива розважальному та беззмістовному контенту, який у великій кількості споживає сучасна молодь. Дослідження зосереджується на тому, які виклики постають перед ЗМІ історичної спрямованості в Україні під час війни та в сучасному цифровому просторі, а також на потенціалі відновлення й розвитку історичних цифрових ЗМІ як альтернативи беззмістовному цифровому контенту. **Предметом дослідження** є особливості висвітлення українських Визвольних змагань та цікаві факти з української історії першої половини ХХ сторіччя на платформі Інстаграм.

У роботі над бакалаврською роботою були використані такі **методи дослідження**:

1. Аналіз наукових друкованих та інтернет-джерел щодо цікавих історичних фактів, присвячених українській історії, а також викликів, з якими стикаються ЗМІ історичної спрямованості під час війни.

2. Порівняльний аналіз сучасних українських та міжнародних цифрових ЗМІ історичної спрямованості.

3. Порівняльний аналіз українських історичних ЗМІ від 2014 року до сучасності, щоб простежити тенденції й можливі зміни.

4. Опитування молоді в соцмережах щодо актуального історичного контенту, який здається їй цінним та цікавим, а також того, що, навпаки, не викликає інтересу.

5. Аналіз візуального оформлення інстаграм-медіа, зокрема стилістики оформлення дописів.

6. Аналіз тенденцій у сфері українських історичних ЗМІ, зокрема в контексті повномасштабної війни в Україні та кризових подій.

7. Проектний метод, що включає розробку концепції інстаграм-медіа та його візуально-змістову реалізацію.

8. Розробка стратегії просування та аналіз цільової аудиторії.

В проєкті «UkraineOnTheMap» були використані різні джерела інформації:

- статистичні дані;
- фотографії;
- посилання на тексти/сайти;
- спогади учасників подій.

Увага зверталася на якість і надійність джерела, проводився фактчекінг, усі джерела перевірки зафіксовані.

Апробація. Основні положення бакалаврського дослідження були апробовані на Третій всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Соціокомунікаційні тенденції в медійному та

науково-освітньому дискурсах», яка відбулася 20 травня 2026 року, у формі доповіді «Популяризація національної історії в межах медійно-кібернетичного фронтиру соцмереж в умовах мережевої війни».

Структура проєкту. Бакалаврський проєкт складається з трьох частин: теоретичної, у якій обґрунтовується необхідність створення інстаграм-медіа; практичного додатку – матеріалів, які супроводжували виготовлення медіапродукту (макета інстаграм-медіа); та технічної частини, у якій міститься інформація про ресурси, необхідні для реалізації проєкту.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ

В умовах усе більшої цифровізації суспільства поняття традиційних ЗМІ – газет та журналів – усе більше уходить у минуле. Тепер задля охоплення уваги значної аудиторії більше не потрібно мати великий штат спеціалістів чи дороговартісне обладнання. Поодинокі інфлюенсери завдяки соцмережам можуть збирати мільйони підписників, використовуючи звичайний персональний комп'ютер. Ключове значення почала відігравати якість і подача матеріалів, а будь-яка популярна соцмережа сама або за невелику плату просуває цей контент. У таких умовах почали формуватися повноцінні цифрові медіа-соцмережі в різноманітних соцмережах, таких як Мета, Телеграм, X тощо. Тобто цифрові медіа-соцмережі – це ЗМІ, основною базою існування яких є певна соцмережа. Вони не мають друкованих версій і часто – власних сайтів та взагалі інших майданчиків для розміщення контенту[1].

Оскільки особливо популярним серед молоді є Інстаграм, цифрові медіа почали з'являтися і там. Водночас в умовах, коли сама суть цієї платформи полягає у викладанні фото- та відеоконтенту, варто зазначити, що не кожна сторінка в Інстаграм є цифровим медіа-соцмережею. Інстаграм-медіа – це різновид цифрового медіа, що функціонує на платформі Інстаграм та здійснює регулярне поширення інформаційного, аналітичного, публіцистичного або просвітницького контенту для визначеної аудиторії відповідно до власної концепції. Інстаграм-сторінка є ширшим поняттям і означає будь-який обліковий запис у Інстаграм незалежно від його мети та характеру контенту. Під інстаграм-медіа в роботі розуміємо медіапроект, що функціонує на платформі Інстаграм та здійснює систематичне створення й поширення журналістського контенту.

Як і серед традиційних ЗМІ, серед інстаграм-медіа є ті, які мають певну направленість - новинні, політичні, історичні тощо. Поняття

«історичне інстаграм-медіа» охоплює медіапроекти, які функціонують у соцмережі Інстаграм та спеціалізуються на поширенні історичного контенту у цифровому форматі. До такого контенту належать інформаційні пости, серії публікацій, короткі відео (Reels|Story) та інші мультимедійні формати, спрямовані на популяризацію історичної науки. Історичні інстаграм-медіа виконують просвітницьку, культурну та інформаційну функції, адаптуючи складні історичні теми до сучасних способів споживання інформації[2].

Поява та розвиток соцмереж сильно видозмінили способи поширення історичного контенту. Якщо раніше основним середовищем для популяризації історії були друковані видання, телебачення, а деякий час спеціалізовані сайти - форуми, то сьогодні значна частина молодшої аудиторії отримує знання саме через соцмережі. Інстаграм, який є візуально орієнтованою платформою, створив нові можливості для історичних медіа. Адже його функції у вигляді поєднання тексту, фотографій та відео дозволяють зробити історичний контент доступнішим і динамічнішим.

У таких умовах історичні інстаграм-медіа стали не лише способом популяризації історії, а й альтернативою безсенсовному розважальному контенту, що домінує в цифровому середовищі молоді. Серед найкращих прикладів відомих історичних інстаграм-медіа можна виокремити:

1. History Photographed – один із наймасовіших історичних інстаграм-проектів. Його матеріали подаються у форматі цікавих фото-фактів, з невеликою кількістю тексту. Таким чином глядач зацікавлюється саме яскравим візуалом. Його аудиторія сягає понад 9,5 млн підписників. [3]

2. Historycoolkids – популярний історичний інстаграм-проект, який спеціалізується виключно на коротких пост з цікавими фото або фактами, як от найдовша назва місцевості в Новій Зеландії чи цікаве проектування міст. Контент подається у вигляді одного фото на пост і короткого підпису з

поясненнями, а часовий проміжок є необмеженим. Матеріали стосуються, як 17-18ст. так і сьогодення. Має понад 2 млн підписників [4].

3. Inside History – Надзвичайно популярне інстаграм-медіа, яке спеціалізується переважно на сучасних історичних подіях, а також цікавих фактах з другої половини ХХ ст. Дописи там складають переважно з 1-3 фото/відео, а також підписів до них. Аудиторія проєкту – понад 8 млн підписників [5].

4. Him – history in memes. – історичний інстаграм-проєкт, який спеціалізується на коротких дописах, переважно присвячених важливим подіям сучасності, попри назву «Історія в мемах», розважальної складової в дописах помічено не було. Ймовірно така назва походить від того, що проєкт має структуру аналогічну попереднім – фото, яке супроводжується текстовими поясненнями [6].

5. Women in world history - інстаграм-медіа, присвячене висвітленню історії жінок, їхнього внеску у політику, культуру, науку та суспільне життя. Контент базується на коротких історичних нарисах та архівних матеріалах. Проєкт має майже 170к підписників [7].

Усі ці проєкти є гарним прикладом того, як історичні медіа можуть утримувати свої позиції в епоху цифровізації та зміни способів споживання інформації. Водночас навіть такі інстаграм-медіа нерідко зміщують фокус переважно на події, які відбувалися відносно нещодавно або вже добре відомі широкій аудиторії. Це пояснюється особливостями алгоритмів соціальних мереж, які заохочують короткий, емоційний та легко сприйнятний контент.

Внаслідок цього історичний контент часто набуває поверхневого характеру: складні історичні процеси спрощуються до окремих фактів, а глибокі аналітичні матеріали трапляються значно рідше. Такий підхід допомагає залучати аудиторію, однак не завжди сприяє формуванню цілісного історичного розуміння та критичного осмислення подій.

Саме тому виникає потреба у створенні історичних інстаграм-медіа нового типу, які поєднуюватимуть сучасні механізми візуальної комунікації з глибоким історичним аналізом. Такі медіа можуть фокусуватися не лише на привабливому дизайні та коротких фактах, а й на публіцистиці, поясненні історичних процесів, роботі з джерелами та висвітленні маловідомих сторінок історії. Це відповідає концепції, що передбачає усвідомлену, змістовну та глибоку подачу інформації замість швидкого споживання контенту.

Особливо актуальним розвиток історичних інстаграм-медіа стає в умовах повномасштабної війни, коли питання історичної пам'яті, культурної спадщини та національної ідентичності набувають особливого значення. У таких умовах історичні медіа можуть виконувати не лише просвітницьку, а й суспільно важливу функцію – сприяти глибшому розумінню минулого та формуванню стійкішого зв'язку аудиторії з власною історією[8].

Війна, яку веде ворог, зокрема й на історичному фронті, вимагає глибини й контексту навіть у сферах, які раніше вважалися другорядними. У зв'язку з історичними подіями в Україні під час перебування у складі СРСР історія трактувалася виключно з комуністично-російської точки зору, де всі українські національні діячі, які виступали за незалежну Україну, клеймилися ворогами народу, переслідувалися, репресувалися. Це мало закономірні наслідки і після проголошення незалежності, коли у кількох поколінь українців завдяки безперервній пропаганді СРСР було сформоване хибне уявлення про українських героїв, які, за словами старої більшовицької і сучасної російської пропаганди, намагалися «відірвати Україну від Росії і посварити два дружні народи»[9]. Такі тези були, на жаль, не просто частиною дешевої полеміки. Ці ж тези про «дружні і братні народи» використовували у 2014 році прокремлівські бойовики-сепаратисти та найманці з Росії. Треба визнати, що однією з причин прокремлівських настроїв була, в тому числі, низька національна

свідомість, яка, своєю чергою, має формуватися за допомогою пізнання історії власної країни і власного народу. Відповідно, посилене ознайомлення молоді з національною історією є стратегічно важливим напрямком[10]. Особливо варто наголосити на українській історії періоду так званих Визвольних змагань – 1920-х і 1940-х років, які характеризувалися боротьбою Української Народної Республіки та Української Повстанської Армії проти комуністів за незалежну Україну. Цей період є надзвичайно важливим, адже сучасна Росія в багатьох аспектах послуговується необільшовицькою ідеологією та створює культ СРСР[11].

Авторський проєкт історичного інстаграм-медіа «UkraineOnTheMap» створювався саме з акцентом на період Визвольних змагань. Видання не уникає складних тем, навпаки – орієнтоване на глибокі матеріали зі статистикою, які висвітлюють важливі події. Враховуючи запит українських читачів, «UkraineOnTheMap» має потенціал заповнити важливу нішу в українському медіапросторі.

РОЗДІЛ II

СПЕЦИФІКАЦІЯ ПРОДУКТУ

2.1. Обґрунтування інформаційного проєкту

Проєкт історичного інстаграм-медіа «UkraineOnTheMap» є актуальним на українському інформаційному ринку, зокрема серед молоді. Через суттєву трансформацію медіапростору та зміну споживчих звичок аудиторії як в Україні, так і у світі, традиційні історичні медіа почали втрачати частину своєї аудиторії. Молоде покоління дедалі частіше споживає інформацію через соціальні мережі та короткі цифрові формати, що змушує історичні медіа адаптуватися до нових умов комунікації[12].

Водночас попри активне поширення цифрових платформ інтерес до історичного контенту не зник. Навпаки – історія почала шукати нові форми подачі та інтегруватися у середовище соціальних мереж. Як на міжнародному рівні, так і в Україні почали з'являтися тематичні історичні інстаграм-проєкти, які спеціалізуються переважно на популяризації національної історії, історичному сторітелінгу, архівних матеріалах та поясненні історичних процесів у сучасному форматі.

До прикладів успішних історичних інстаграм-медіа можна віднести проєкти History Photographed, History Cool Kids та інші подібні платформи, які доводять, що історичний контент може ефективно існувати у візуальному цифровому середовищі. Водночас значна частина таких проєктів тяжіє до коротких фактів, видовищного оформлення та популярних історичних сюжетів, залишаючи менше простору для аналітики та глибокого історичного контексту.

Саме тому актуальність авторського проєкту «UkraineOnTheMap» полягає у прагненні поєднати сучасний формат Інстаграм із принципами змістовної історичної журналістики. Проєкт орієнтується не лише на візуальну привабливість, а й на глибоку аналітику, використання статистики, роботу з джерелами та висвітлення менш відомих сторінок

української історії. Особлива увага приділяється взаємодії України з іншими державами, міжнародному контексту історичних подій та формуванню історичної пам'яті через сучасні цифрові механізми комунікації.

Популярність багатьох сучасних історичних інстаграм-проектів значною мірою будується на візуальному оформленні та подачі матеріалу. Тож можна виокремити дві основні проблеми сучасних історичних інстаграм-медіа:

1. Значна частина популярних історичних проектів привертає увагу передусім дизайном та візуальною складовою, тоді як глибокі історичні матеріали відходять на другий план.

2. В українському медіапросторі досі недостатньо розвинений сегмент історичних інстаграм-медіа, які б спеціалізувалися саме на змістовній історичній журналістиці – із розгорнутими матеріалами, а не лише популяризацією окремих історичних фактів.

На тлі означених проблем історичне інстаграм-медіа «UkraineOnTheMap» може стати відповіддю на запит аудиторії, яка прагне більш глибокого та усвідомленого підходу до історичної тематики. Проект орієнтується на поєднання сучасної цифрової форми з принципами змістовної історичної журналістики.

На відміну від багатьох історичних сторінок, оригінальність «UkraineOnTheMap» полягає у концептуальному підході до висвітлення історії як інструменту формування історичної пам'яті та осмислення сучасності. Проект не обмежується короткими історичними фактами чи розважальним контентом, а спеціалізується на створенні глибших матеріалів.

Крім того, «UkraineOnTheMap» є нішевим продуктом, який може сприяти розвитку українських історичних цифрових медіа завдяки рідкісному для локального ринку підходу. Проект частково спирається на

досвід міжнародних історичних інстаграм-медіа, але адаптує його до українського історичного контексту та сучасних інформаційних викликів.

2.2. Структура проєкту

Історичне інстаграм-медіа «UkraineOnTheMap» – гібридне медіа, оскільки поєднує у собі різні структури та організацію контенту. За допомогою цього автор намагався адаптувати історичне видання до сучасних тенденцій та запитів користувачів.

На відміну від традиційних медіа, де окремі матеріали часто існують автономно один від одного і покривають значний часовий проміжок, «UkraineOnTheMap» побудоване за принципом цілісної тематичної структури. Контент не складається з випадкових історичних фактів, а формується навколо конкретного історичного періоду (Перша половина ХХст). Це дозволяє аудиторії краще розуміти причинно-наслідкові зв'язки між історичними процесами.

Кожен тематичний цикл або серія матеріалів у межах «UkraineOnTheMap» має власний концептуальний фокус, який розкривається через поєднання різних форматів: коротких історичних фактів, статистичних даних, архівних матеріалів. Центральна ідея кожного блоку подається через візуальну єдність, систему рубрикації та послідовність публікацій. Головний меседж розкривається впродовж дописів через насчесні фактажем та аналітичні тексти, зокрема це стосується наступних матеріалів:

1. «Жовто-блакитний стяг у джунглях» – розповідає про українців-воєнків армії США, які брали участь у В'єтнамській війні.

2. «Літаючі козаки. Правда і міфи. Історія групи пілотів «66С»» – відкриває завісу таємниці над групою американських пілотів, які називали себе «літаючими козаками». Ким вони були і коли існували?

3. «Перемовини» – матеріал присвячений перемовинам ЗУНР та комісії Антанти. Якими були настрої на конференції та позиції представників країн Європи.

Інші матеріали розкривають мету самого видання та його назву:

1. «Українське повстання у вересні 1939 р.» – текст присвячений короткотривалому українському повстанню у Польщі у вересні 1939 р.

2. «Організація Українських Націоналістів і Тайвань. Історія контакту» – просвітницький матеріал, створений для того, щоб розповісти, як суверенний уряд Китаю та ОУН співпрацювали в боротьбі проти більшовиків. Також пояснюються причини та мотиви співпраці.

3. «Лист кохання, який вона ніколи не отримала» – стаття про лист німецького офіцера СС до своєї дружини, який загинув у бою з українськими партизанами.

Загалом пости виходять серіями («трійками») по 3 дописи, які присвячені певній історичній темі. Загальний обсяг першого випуску – 3 дописи, сумарно – 19 фото-сторінок, з урахуванням титульних.

Формат видання – суто цифровий і реалізований у соціальній мережі Інстаграм. Такий вибір платформи дозволяє адаптувати історичний контент до сучасних способів споживання інформації, характерних передусім для молодшої аудиторії.

У підсумку історичне інстаграм-медіа «UkraineOnTheMap» є продуманим медіапроектom із власною структурою та концепцією. Кожен елемент – від формату до змістового й візуального рішення – підпорядкований головній меті проекту: популяризації української історії, формуванню історичної пам'яті та розвитку більш усвідомленого ставлення до історичного контенту в цифровому середовищі.

2.3. Жанрова палітра

Так як історичне інстаграм-медіа «UkraineOnTheMap» дотримується концепції *slow media*, воно орієнтується на змістовні матеріали. Періодичність виходу дозволяє не зосереджуватися на щоденному викладанні дешевих і простих історичних фактів, а створювати змістовний та дослідницький контент. Тож жанрова палітра ЗМІ зберігає фокус на аналітичних і дослідницьких жанрах журналістики.

Основу видання становлять матеріали жанрів історичного сторітелінгу, історичної довідки та кейс-історії. Зокрема, матеріал «Похід УГА на Закарпаття» – аналітична стаття, яка досліджує причини провалу наступу Української Галицької Армії на Закарпаття у 1919 р. Огляд «Встановити контроль. Як УПА розгромила ворога у двох районах Закерзоння» пояснює, як українським повстанцям вдалося провести зухвалу операцію й очистити від ворожих військ значний терен. Вибір цих жанрів зумовлений потребою не лише інформувати читача, а й аналізувати історичні, соціальні та політичні процеси, що впливають на військові дії.

Кейс-історії використовуються для того, щоб безпосередньо продемонструвати хід думок людей, які мали пряме відношення до важливих історичних подій. Такий формат представлений спогадами, листами, себто прямою мовою. Також до цього жанру належить матеріал «Розтрата» – стислі спогади діяча Української революції, які наочно демонструють надмірні витрати з державного бюджету на комфорт політиків під час війни з дуже сильним ворогом.

Таке жанрове розмаїття дозволяє виданню «UkraineOnTheMap» залишатися гнучким і водночас глибоким, охоплюючи українську історію в різних контекстах. Воно також відповідає запиту цільової аудиторії – молодих читачів віком 13–30 років, які шукають не лише розважальний контент, а й змістовні, інтелектуальні матеріали з національної історії.

2.4. Зображальний матеріал та особливості оформлення

Візуальне оформлення історичного інстаграм-медіа «UkraineOnTheMap» відіграє ключову роль у формуванні його ідентичності та намагається відповідати концепції *slow media*. Тому більшість елементів є мінімалістичними й структурованими, що демонструє відмову від візуального шуму.

Титульна сторінка виконана переважно в мінімалістичному стилі: у верхній частині знаходиться заголовок, написаний чорним кольором, втім важливі слова в ньому можуть виділятися яскравим кольором для привернення уваги. Нижню частину займає ключова фотографія, яка задає тон публікації. Водночас публікації, що мають особливу важливість для каналу, можуть мати унікальні титульні сторінки з різними стилями, змістовими акцентами та кольоровою палітрою.

Остання сторінка зазвичай не має особливого оформлення – на ній розміщуються текстові або фотографічні матеріали, безпосередньо пов'язані з темою випуску.

Кольорова гама видання відповідає стилю *slow media*: використовується пастельний світло-сірий (фон), яскраво-червоний (акценти), а також чорний для основного тексту та світло-синій для позначення цитат. Вибір кольорів був зумовлений їхнім впливом на читача. Світло-сірий фон є більш приємним для ока завдяки своєму візуальному спокою. Він не агресивний і не змагається з текстом за увагу.

Яскраво-червоний, навпаки, використовується для виразних акцентів, щоб позначити важливі слова, адже він сприймається як більш активний та емоційний відтінок. Світло-синій також привертає увагу. Це своєрідний кольоровий «скелет» макета, який додає контрасту.

Варто взяти до уваги, що існують також спецвипуски, важливі для ЗМІ, які можуть мати різноманітну та неповторну кольорову палітру.

Для видання встановлено єдиний шрифт – «Montserrat», який використовується для заголовків, підзаголовків, основного тексту та позначення джерел фотографій. Втім деякі спецвипуски використовують інші шрифти, які стилістично краще підходять до теми. Пряма мова виділена курсивом, аби її було легше помітити та щоб створити легкий романтичний ефект. Водночас підзаголовки, заголовки та важливі слова часто виділені жирним шрифтом.

Фотографії та ілюстрації використовуються, але ніколи не домінують над текстом і не перевантажують його. Вони відіграють пояснювальну роль, а також полегшують сприйняття матеріалу завдяки візуальному супроводу. Їхнє розміщення переважно здійснюється в геометричних рамках – прямокутниках, квадратах, іноді з асиметричними краями. Для кожного фото дотримано авторського права та вказано джерела. Частина ілюстрацій оброблена вручну: зображення книг оцифровані й вирізані у формат PNG.

Структура макету наближена до журнальної: матеріали розміщуються в одну колонку, з перевагою тексту, а не зображень. Це формує звичку до повільного, вдумливого споживання інформації.

Загалом оформлення історичного інстаграм-медіа «UkraineOnTheMap» – це приклад сучасного історичного видання, яке має на меті робити акцент на змістовності й глибині тексту, а не на фотографіях і візуальному оформленні. Під час створення дизайну проекту було збережено стриманість та орієнтацію на інтелектуальну аудиторію. Тобто це ЗМІ може залучити читача з будь-якими смаками.

2.5. Авторська ідея

Проект історичного інстаграм-медіа «UkraineOnTheMap» виник насамперед із особистої зацікавленості у розвитку історичних медіа та графічному дизайні. Проте в процесі знайомства з темою було помічено,

що традиційні друковані історичні видання в Україні мають чимало проблем, зокрема вони почали сприйматись у суспільстві як матеріали другорядної цікавості, а не як джерело глибокого змісту. З одного боку, історична направленість зберіглася, але інтелектуальна цінність цих видань зійшла нанівець. Фактично деякі з них виживають виключно завдяки псевдонауковим або «клікбейтним» матеріалам про прибульців, інші виміри та світи.

Паралельно з цим ми заглиблювалися у сферу історичних досліджень та історичних медіапроектів, зокрема через написання власної книги, присвяченої бронетехніці Української Повстанської Армії, яка наразі вже офіційно вийшла друком. Цей досвід дозволив не лише поглибити власні історичні знання, а й краще зрозуміти принципи роботи з історичними джерелами, реконструкцією подій та популяризацією історії серед широкої аудиторії.

Водночас під час роботи було помічено ще одну проблему – поверхове ставлення до історії в українському цифровому медіапросторі. Історичний контент часто обмежується короткими фактами, популярними міфами або спрощеними сюжетами без достатнього історичного контексту та аналітики. Історія рідко використовується як інструмент осмислення суспільних, політичних і культурних процесів, хоча в міжнародному медіасередовищі такий підхід давно став поширеною практикою. Через це українська історична журналістика та історичні цифрові медіа розвиваються нерівномірно й часто поступаються розважальному контенту в боротьбі за увагу молодшої аудиторії.

Навіть спроби створювати більш глибокі історичні матеріали нерідко зводяться до повторення вже відомих сюжетів або концентруються виключно на героїчних наративах без ширшого історичного аналізу. У результаті значна частина історичного контенту не формує тривалого інтересу до історії та не сприяє розвитку критичного мислення.

З огляду на це виникла ідея створити авторський проєкт історичного інстаграм-медіа «UkraineOnTheMap», який би поєднав сучасний цифровий формат із принципами змістовної історичної журналістики. Основна мета проєкту полягає у створенні історичного контенту, що не обмежується окремими фактами чи подіями, а пропонує ширший контекст, аналітику та глибше осмислення української історії. Таким чином проєкт орієнтується на потреби сучасної аудиторії, яка цінує якісний контент, візуальну культуру та можливість отримувати історичні знання у зрозумілому цифровому форматі.

Формат видання – цифрове медіа, присвячене історії: цікаві фото, аналітичні та публіцистичні матеріали. Видання має чітку візуальну ідентичність, а всі випуски присвячуються певній тематиці.

У перспективі «UkraineOnTheMap» має потенціал розвиватися як мультиплатформне ЗМІ:

- у друкованому форматі, у вигляді окремих місячних випусків, які об'єднуюватимуть усі матеріали, що вийшли за місяць. Друкований формат дозволить значно розширити аудиторію;

- ТікТок-платформа, яку можна оперативно запустити;

- спецвипуски та колаборації з українськими брендами. Така співпраця забезпечила б не тільки більше медійне охоплення, а й прямий контакт з аудиторією.

Тож «UkraineOnTheMap» – це авторський медіапроєкт із чіткою концепцією, який має гнучкий формат і великий потенціал до розвитку. Уже зараз він має значне охоплення аудиторії, а надалі може масштабуватися й у друковану версію. Це дає змогу виходити на ширшу аудиторію.

2.6. Особливості аудиторії

Як показали результати опитувань, інтерес молоді до історичних подій постійно знижується. У липні–вересні 2024 року компанія «Оперативна соціологія» на замовлення Українського інституту національної пам'яті провела опитування молоді методом телефонного інтерв'ю[13]. Загалом було опитано понад 2000 респондентів, зокрема у великих містах – Києві, Львові, Дніпрі та Одесі. Отримані дані засвідчили, що значна частина молодих людей має фрагментарні знання про події цього періоду, а також не завжди може чітко ідентифікувати ключові постаті та процеси українського державотворення. Крім того, результати дослідження вказують на поступове зменшення зацікавленості історичною тематикою загалом, що може бути пов'язано як із змінами в інформаційному середовищі, так і з трансформацією освітніх підходів. Це створює додаткові виклики для формування історичної пам'яті та громадянської свідомості молодого покоління.

Результати опитування продемонстрували, що рівень інтересу до історії України серед молоді суттєво знизився всього за один рік. Найвищий рівень зацікавленості історією зафіксовано у найстаршій віковій групі. Засновник ТОВ «Оперативна соціологія» Денис Денисенко зазначив, що фактично інтерес до історії з віком зростає. Водночас результати серед наймолодших респондентів виявилися невтішними.

Так, якщо у 2023 році 23% опитаних у віковій групі 18–24 років вказували на зацікавлення історією, то у 2024 році таких залишилося лише 11%. Зниження інтересу простежується і серед респондентів віком 25–34 років. Загалом, якщо у 2023 році майже 45% українців заявляли про зростання інтересу до історії, то у 2024 році цей показник зменшився до 32%.

Такі тенденції можуть свідчити про поступове віддалення молоді від історичної тематики та зниження її ролі в системі цінностей. Експерти

пов'язують це як із впливом цифрового середовища, так і з конкуренцією з боку інших інформаційних джерел. Це підкреслює необхідність пошуку нових підходів до популяризації історії серед молодого покоління.

Ще одним важливим аспектом є те, звідки саме українці найчастіше дізнаються про історичне минуле. Зокрема, йдеться про документальні фільми та YouTube, тобто молодь значною мірою черпає історичні знання з мультимедійного контенту. Це, своєю чергою, свідчить про стрімкий розвиток технологій і зміну способу сприйняття інформації підростаючими поколіннями. Водночас такий формат споживання інформації часто передбачає фрагментарність знань і залежність від якості контенту.

Попри зниження загального рівня зацікавленості українською історією, у 2024 році порівняно з 2023-м зросла частка тих, хто підтримує політику національної пам'яті – з 31% до 36%. Це опосередковано може свідчити про те, що падіння інтересу частково пов'язане не з відсутністю інтересу як такого, а з браком доступних і водночас якісних інформаційних ресурсів у соцмережах, які б популяризували історію у зрозумілій і привабливій формі.

Те, що попри недостатній рівень знань молодь усе ж виявляє певну зацікавленість історією, підтверджують і дані, наведені в дисертації Петріва Андрія Богдановича «Формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти»[14].

Зокрема, опитування, проведене автором дисертації, продемонструвало, що високий і середній рівень стійкого інтересу до української історії проявляють відповідно 36,8% і 47,3% респондентів. Тобто загалом – 84,1% опитаної молоді.

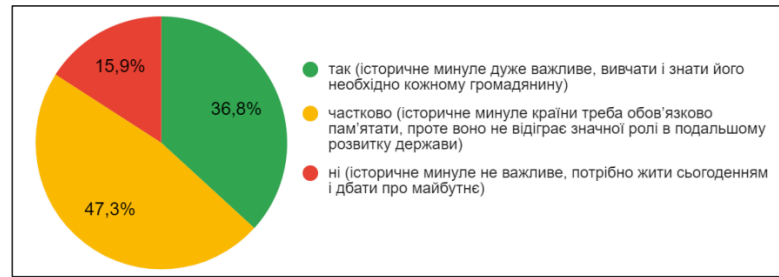

Рис. 3.1.1. Відповіді здобувачів на запитання «Чи цікавитеся Ви історичним минулим України?»

Інфографіка з праці Петріва Андрія

Водночас низький рівень знань з історії України, зокрема про борців за незалежність, продемонстрували 46,5% опитаних, а високий – лише 18,6%. Ба більше, понад 90% української молоді відчувають потребу наслідувати відомих історичних постатей або діячів визвольного руху.

131

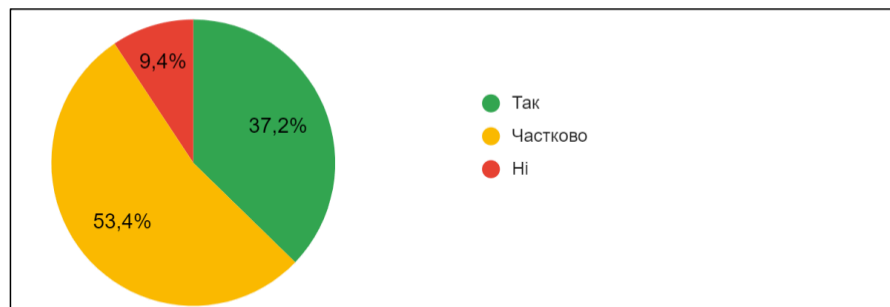

Рис. 3.1.2. Відповіді на запитання «Чи відчуваєте Ви потребу в наслідуванні відомих історичних постатей, борців за незалежність?»

Інфографіка з праці Петріва Андрія

Про інтерес студентів до історії України також свідчать відповіді на запитання: «Чи цікавитеся ви історичним минулим України?». Майже кожен другий (47,3%) визнає необхідність знати й пам'ятати історію. Лише 15,9% опитаних вважають, що історичне минуле України не відіграє важливої ролі, і що варто зосереджуватися виключно на сучасності та майбутньому.

Усе це вкотре демонструє, що зниження інтересу до української історії не означає зникнення попиту на неї, а радше свідчить про зміну форм її сприйняття. Передусім це може бути зумовлено нестачею якісного та

доступного контенту, який подає складні історичні процеси у зрозумілому й привабливому форматі. Особливо це стосується тематики українського визвольного руху, яка часто подається фрагментарно або недостатньо адаптовано до сучасної аудиторії.

Найпоширенішими способами, за допомогою яких молодь пізнає історію, залишаються фільми та відео в соціальних мережах. Водночас такий формат споживання інформації потребує часу й концентрації, що може звужувати коло зацікавлених. Крім того, алгоритми платформ не завжди сприяють поширенню глибокого та перевіреного історичного контенту, що також впливає на загальний рівень обізнаності молоді.

Таким чином, ситуація свідчить про зниження інтересу молоді до історії України, що спонукало нас створити історичне інстаграм-медіа для популяризації важливого періоду в розвитку нашої історії.

Аудиторія видання «UkraineOnTheMap» – це переважно молоді українці, зацікавлені у сфері національної історії. Цільовою аудиторією проєкту є молодь віком 13–30 років, яка зацікавлена в історії не лише як у наборі дат і подій, а як у способі зрозуміти сучасні суспільні процеси, міжнародні відносини та власну культурну ідентичність. Здебільшого це студенти або учні старших класів, молоді фахівці, які шукають не розважальний, а інтелектуальний контент.

У гендерному розрізі аудиторія не обмежується виключно жіночою чи чоловічою. Дане ЗМІ не має статевих бар'єрів.

«UkraineOnTheMap» орієнтоване на читачів, які цінують якісну візуальну подачу та глибокий зміст. Взаємодія зі своєю аудиторією можлива через прямий зворотний зв'язок у соцмережах. Всього за кілька місяців праці над медіапроєктом було набрано близько 100 підписників, що демонструє високі результати щодо залучення аудиторії і означає, що якість контенту знаходиться на високому рівні. Завдяки можливості напряму комунікувати зі своєю аудиторією регулярно відбувався контакт з

підписниками, які дякували за цікаві факти про історію України, пропонували до постингу відомі й цікаві їм факти, питали про подальший розвиток проєкту, пропонували свою допомогу. Водночас було вказано і на певні недоліки – зокрема на те, що в проєкті подаються факти виключно про Визвольні змагання, хоча аудиторія хотіла б побачити пости й про інші історичні періоди: Русь-Україна, Козаччина, сучасність.

У перспективі можливе поступове розширення аудиторії через друкований формат, залучення англомовного сегменту завдяки перекладу матеріалів англійською, а також через співпрацю з українськими брендами. Таким чином, аудиторія історичного інстаграм-медіа «UkraineOnTheMap» – це переважно молода, цифрово активна та зацікавлена в історії спільнота, яка прагне отримувати не лише розважальний, а й змістовний контент. Вона орієнтована на критичне мислення, культурну обізнаність і глибше розуміння української історії.

РОЗДІЛ III

ТЕХНІЧНІ ТА ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ, НЕОБХІДНІ ДЛЯ ВТІЛЕННЯ ПРОЄКТУ

Створення історичного інстаграм-медіа «UkraineOnTheMap» вимагало володіння технічними й програмними інструментами, поєднуючи це з творчим підходом. Без цього підготовка матеріалів та візуальне оформлення проєкту були б неможливими. Оскільки «UkraineOnTheMap» – це якісне інстаграм-медіа, значна увага має приділятися дизайну. Весь процес реалізації ідеї проходив за допомогою персональної техніки (ноутбука, смартфона), а також різного програмного забезпечення.

Для створення макету використовувалася програма Adobe Photoshop – один із найпоширеніших інструментів для оформлення, створення та редагування фото. Безпосередньо процес створення дописів відбувався у програмі Canva. Саме у ній збиралася вся структура випуску: текст, відредаговані фото, розміщення колонок, елементи графічного дизайну. Усі графічні та фотоелементи були попередньо збережені на Google Диску. Деякі графічні елементи були створені вручну у Adobe Illustrator.

Написання тексту відбувалося у Microsoft Word, після чого він переносився у Canva. Після завершення верстки фінальний макет зберігався у форматі JPEG, а далі публікувався в Інстаграм. Як референси для дизайну використовувалися матеріали українського освітнього ЗМІ «Всеосвіта», де наразі працює автор [15].

Контент у вигляді фотоматеріалів, а також історичних фактів походить переважно з власного архіву автора, який, своєю чергою, поповнювався з різноманітних джерел: українських архівів, приватних колекцій, історичних книжок, тематичних груп та аукціонів. Присутні також ілюстрації й фото з відкритих джерел, які, згідно з журналістськими стандартами, мають відповідні підписи.

Варто зазначити, що «UkraineOnTheMap» має потенціал розвитку як багатоформатна платформа і має всі шанси зацікавити читачів у вигляді друкованого медіа.

Від вибору дизайну до підбору кожного фото – усе виконувалося в рамках концепції глибоко історичного ЗМІ. Процес створення кожного допису «UkraineOnTheMap» проходить через низку взаємопов'язаних етапів: вибір теми, збір інформації та її аналіз, дослідження фактів, написання тексту, відбір фото, верстка, редактура та підготовка до публікації. Усі ці етапи реалізуються однією особою, що дозволяє зберігати авторський голос. Але такий формат роботи вимагає технічної компетентності, здатності одночасно поєднувати журналістику, дизайн та редактуру.

ВИСНОВКИ

1. У межах кваліфікаційної бакалаврської роботи було досліджено сучасні українські інстаграм-медіа, присвячені історії, а також проведено їх порівняння з паперовими журналами та іншими медіа з метою зрозуміти тенденції й зміни та врахувати це під час створення власного ЗМІ. Було виявлено, що історія в сучасних інстаграм-медіа часто презентується на слабкому рівні, на відміну від паперових журналів, що, зокрема, пов'язано з технічними можливостями самої соцмережі. Щодо друкованих джерел, то вони втрачають популярність і мають обмежене коло читачів через невеликі друковані накладки (на великі накладки не вистачає фінансів), падіння популярності друкованої літератури серед молоді порівняно з цифровими форматами, а також необхідність наявності фінансів на регулярну покупку нових випусків. Як відомо, молодь регулярно стикається з фінансовими проблемами через відсутність постійного доходу. Якщо узагальнити вищенаведені тези, то часто сучасні джерела, які сфокусовані на історії, просто не відповідають потребам молодого покоління.

2. Для створення медіапроєкту було проаналізовано ринок зарубіжних історичних інстаграм-медіа. Зокрема, проаналізовано такі інстаграм-медіа, як History Photographed, а також Historycoolkids, Inside History тощо, для розуміння того, як наповнені ці медіа. Виявлено, що вони часто зосереджені передусім на візуальному сприйнятті і поверхневих історичних фактах, а не на змістовності матеріалів. Це створює потребу в більш глибокому, авторському історичному інстаграм-медіа з увагою до деталей.

3. Дослідження показало, що медіапродукти, присвячені українській історії, можуть суттєво впливати на міжнародну репутацію України. Через документальні фільми, цифрові медіа, соціальні мережі та інші інформаційні формати історичні події й постаті стають доступними для

іноземної аудиторії, формуючи більш повне уявлення про українську державність, культуру та боротьбу за незалежність. Водночас якісний історичний контент сприяє протидії дезінформації та поширенню об'єктивних знань про Україну у світі, що особливо важливо в умовах сучасних інформаційних викликів.

4. Попри загальний спад зацікавленості української молоді власною історією, у підростаючого покоління все ще зберігається інтерес до цієї науки, насамперед – до цікавих і маловідомих фактів з історії України. Особливо в умовах повномасштабної війни, коли, згідно з дисертацією Петра Андрія, понад 90% молоді відчуває потребу наслідувати відомих діячів визвольного руху. Що пов'язано, зокрема, з проведеними в суспільстві історичними паралелями щодо російсько-української війни.

5. У процесі реалізації медіапроєкту було сформовано та розроблено його стилістичну й візуальну концепцію. «UkraineOnTheMap» позиціюється як друковане історичне медіа, що виходить тематичними випусками. Темою дебютного випуску стала участь українців у В'єтнамській війні.

6. Під час його створення було сформовано структуру видання, його дизайн, технічні вимоги та рубрики, жанрову палітру. Жанрова палітра видання різноманітна, однак основними є інформаційні та аналітичні матеріали, які ґрунтуються на дослідженнях, мають значний фактологічний бекграунд і спираються на широке коло джерел, зокрема історичних. Також у виданні присутні публіцистичні матеріали, що дозволяють читачеві відчувати кращий зв'язок із виданням і легше сприймати інформацію. Проєкт реалізовано за допомогою доступної техніки (смартфон, ноутбук) та цифрових інструментів: Canva, Google Диск, Adobe Photoshop, Microsoft Word. Усі етапи – від дослідження й написання текстів до візуальної розробки, верстки та просування – здійснено однією особою. Це потребувало не лише здатності критично мислити, працювати з візуалом, текстом й аудиторією, а й редакторських і дизайнерських навичок.

7. Під час роботи історичного інстаграм-ЗМІ «UkraineOnTheMap» було випущено загалом 35 матеріалів на різну історичну тематику, які стосуються періоду української історії в першій половині 20-го ст. Основною тематикою була взаємодія українських визвольних організацій з іноземними країнами, організаціями, структурами. Це видно на прикладі дописів: «Жовто-блакитний стяг у джунглях», «Літаючі козаки», «Перемовини», «Похід УГА на Закарпаття», «Організація Українських Націоналістів і Тайвань. Історія контакту», «Десантники УНР для Третьої світової війни».

8. Було також розроблено стратегію просування та популяризації проєкту (через соціальні мережі, тематичні заходи, аби охопити як українську, так і міжнародну аудиторію). Проєкт має чітке авторське бачення і реалізований як індивідуальна ініціатива: від концепції до фінального макета друкованого номера. Такий підхід забезпечив стилістичну цілісність і дозволив реалізувати кожен елемент відповідно до авторського задуму.

9. Окремо варто відзначити потенціал розвитку видання. «UkraineOnTheMap» може існувати не лише як цифрове медіа, а й у друкованому вигляді. У перспективі можливе створення випусків у співпраці з українськими брендами, культурними подіями та фестивалями (на кшталт Ukrainian Fashion Week, Книжкового Арсеналу, локальних маркетів).

Визначені проблеми. Серед труднощів, із якими довелося зіткнутися:

- потреба адаптації матеріалів під формат соціальних мереж та особливості сприйняття контенту в Інстаграм;
- необхідність поєднання одночасно кількох ролей: автора, редактора, дизайнера, дослідника та адміністратора сторінки;
- значні часові витрати на пошук історичних джерел, перевірку фактів, відбір візуальних матеріалів і підготовку графічного оформлення;

- складність створення балансу між якісною історичною аналітикою та візуально привабливою подачею контенту;
- потреба постійно підтримувати активність сторінки та комунікацію з аудиторією.

Надалі було б доцільно делегувати певні процеси, зокрема:

- залучити графічного дизайнера для створення візуального оформлення та підготовки дописів;
- SMM-фахівця для ведення соціальних мереж, планування публікацій та взаємодії з аудиторією;
- залучити партнерства, співтворців і підтримку від культурних та історико-просвітницьких ініціатив для розвитку та масштабування проекту;
- проконсультуватися з юристами щодо захисту авторських прав, використання історичних матеріалів і подальшої офіційної діяльності медіапроєкту.

Загалом реалізація історичного інстаграм-медіа «UkraineOnTheMap» довела, що навіть у складних умовах та обмеженому часі авторська ініціатива може перетворитися на повноцінне цифрове медіа. Поєднання історичного контенту, аналітики та сучасної візуальної подачі дозволяє формувати навколо проєкту спільноту читачів, які зацікавлені не лише у швидкому споживанні інформації, а й у глибшому розумінні української історії. У перспективі проєкт має потенціал розширення аудиторії, запуску нових форматів та розвитку як багатоплатформного історичного медіа.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Чепелюк Ю. Цифрова дипломатія в контексті сучасних інформаційних комунікацій // *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2021. Т. 4, 2. С. 246–255. DOI: 10.31866/2617-796X.4.2.2021.247492.
2. Почепцов Г. Г. Комунікаційні технології XXI століття. Київ : Києво-Могилянська академія, 2021. 352 с.
3. History photographed. URL: https://www.instagram.com/p/DYrp0oSEYDy/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWF1ZA
4. Historycoolkids. URL: <https://www.instagram.com/historycoolkids?igsh=MTBqdXgyZW55OHcwaA>
5. Inside history. URL: <https://www.instagram.com/insidehistory?igsh=OXh5czBlZjlscTFi>
6. Him. URL: <https://www.instagram.com/him?igsh=NmthYjVta2tnNDRm>
7. Women in world history. URL: <https://www.instagram.com/womeninworldhistory?igsh=MWpiaDR1aXl4YjJ4ZA>
8. Руднева А. О., Мальована Ю. Г. Цифрова дипломатія у формуванні системи національної безпеки України в умовах війни з РФ // *Міжнародні відносини та суспільні комунікації: виклики та перспективи*. Одеса : Гельветика, 2023. С. 121–126.
9. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX століття. Київ : Генеза, 2019. 656 с.
10. Касьянов Г. Past Continuous: історична політика 1980-х – 2000-х. Київ : Лаурис, 2018. 420 с.
11. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2023. 496 с.
12. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика. Київ : Знання, 2020. 664 с.

13. Рівень обізнаності громадян України щодо історії країни. Презентація дослідження. Укрінформ. URL:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3919299-riven-obiznanosti-gromadan-ukraini-sodo-istorii-kraini-prezentacia-doslidzenna.html>

14. Петрів Андрій Богданович. Формування патріотичних ідеалів студентів аграрних закладів фахової передвищої освіти. Київ, 2024.

15. Vseosvita. URL: <https://www.instagram.com/vseosvita/>

Нормативні документи Інстаграм та Мета

1. [.Instagram Terms of Use](https://www.instagram.com/legal/terms). URL: <https://www.instagram.com/legal/terms> (дата звернення: 30.05.2026).

2. [Meta Community Standards](https://transparency.meta.com/policies/community-standards/). URL: <https://transparency.meta.com/policies/community-standards/> (дата звернення: 30.05.2026).

3. [Meta Transparency Center](https://transparency.meta.com/). URL: <https://transparency.meta.com/> (дата звернення: 30.05.2026).

4. [Instagram Help Center](https://help.instagram.com/). URL: <https://help.instagram.com/> (дата звернення: 30.05.2026).

5. [Meta Privacy Policy](https://www.facebook.com/privacy/policy/). URL: <https://www.facebook.com/privacy/policy/> (дата звернення: 30.05.2026).

ДОКУМЕНТАЦІЯ

Тексти авторських матеріалів Instagram-ЗМІ «UkraineOnTheMap»

1. «Жовто-блакитний стяг у джунглях»

І досі український слід у В'єтнамській війні залишається слабо дослідженим. Між тим, в американській і французькій арміях там воювали сотні свідомих українців. На цьому фото лейтенант армії США Богдан Капустянський зі 101-ї повітряно-десантної дивізії вішає український прапор десь посеред безкрайніх джунглів Південного В'єтнаму. 1969 р.

Лейтенант Капустянський брав участь у 27 боях, був поранений і частково втратив слух. Цей прапор він отримав від батька, який був родом із Перемишля. Прапор призначався для... могили юнака. Старий батько був упевнений, що його син неминуче загине в кривавих боях далекої війни, тож спеціально вручив прапор, у який мали б загорнути тіло Богдана. Однак сталося не так, як гадалося. Воїн пройшов пекло війни і вийшов із нього живим. Ось що згадував про бої сам лейтенант Капустянський:

«Раз я був в першому гелікоптері, коло мене зліва і справа летіли «Кобри». Ти летиш. Твій гелікоптер стріляє. «Кобри» стріляють – одна з лівої сторони, друга з правої. Стріляють на все, кидають ракети. І то є таке бурхливе, що ти навіть не думаєш, що то є небезпечно чи ні. То є життя на найвищому рівні. Я ніколи не відчував таких емоцій – ні до того, ні після».

2. Літаючі козаки. Правда і Міфи. Історія Групи пілотів «66С»

Одним із міфів стосовно війни у В'єтнамі є легенда про окрему українську ескадрилью в американських ВПС, яка нібито носила яскраву назву «Літаючі козаки». На жаль, це неточна інформація. Насправді ніколи не існувало жодного бойового підрозділу з такою назвою. Мова йде лише про навчальну групу американських пілотів 66С. Серед її кадетів виявився

щонайменше один українець – Степан Олек. Саме він запропонував для групи назву «Літаючі козаки» та емблему – український тризуб. Решта курсантів погодилася. Звідси й пішло доволі відоме фото з гербом на тлі літака. Після закінчення навчання група припинила існування.

Олек служив у В'єтнамі два річних терміни: спочатку як пілот стратегічного повітряного заправника KC-135 Stratotanker, потім як керманіч маленького літака U-10 в окремій ескадрильї спеціального призначення. Він здійснив 552 бойові вильоти і ніколи не був збитий. Не зважаючи на відсутність окремого українського підрозділу в лавах американських літунів, Олек був далеко не єдиним українцем-пілотом у В'єтнамі. У 1967 р. над столицею Північного В'єтнаму – Ханоем був збитий американський винишувач-бомбардувальник F-105 Thunderchief, яким керував капітан Джон Дудаш. Дудаш загинув, а його останки передали до Америки тільки через 16 років.

Трагічним був і шлях пілота гелікоптера Леонарда Демка. 10 березня 1963 року його гвинтокрил зазнав аварії у В'єтнамі. З трьох членів екіпажу він єдиний вижив і поранений добу очікував допомоги поряд із тілами товаришів. Демка врятували, і він повернувся в стрій. На жаль, українець загинув у 1968 р. – його гвинтокрил був збитий над містом Хюе.

3. «Капітан з України» в долині Я-Дранг

У фільмі «Ми були солдатами», знятому за однойменним твором ветерана В'єтнамської війни полковника Гарольда Мура, можна почути фразу: «Серед нас є капітан з України». Фільм розповідає про одну з перших битв у В'єтнамській війні – бій у долині Я-Дранг у листопаді 1965 року. «Капітан з України» мав цілком реального прототипа – капітана Мирона Дідурика. Дідурик народився у 1938 році в селі Мужилів на Тернопільщині. У 1950 році його родина переїхала до США. Дідурик пішов служити в армію, де обійняв командування ротой «Браво» 2-го

батальйону 7-го кавалерійського полку 1-ї аеромобільної дивізії. Дідурик і його бійці були перекинуті в долину гвинтокрилами в розпал бою як підкріплення. Битва була надзвичайно тяжкою, а американські підрозділи зазнали важких втрат. З приблизно 1900 вояків, які брали участь у битві, 852 загинули або отримали поранення.

«Це був несамовитий козак, агресивний і запальний, але водночас надзвичайно фаховий офіцер. Упродовж наступних трьох діб він проявив себе як безумовно найкращий командир роти, якого я будь-коли знав. Діяв за принципом: завдати ворогові максимальних втрат і звести до мінімуму свої», – згадував полковник Мур.

На жаль, Дідурик, якого підвищили до майора, загинув кількома роками пізніше – 24 квітня 1970 року на покинутій базі вогневої підтримки поблизу камбоджійського кордону. Тоді він перебував на посаді операційного офіцера 2-го батальйону 12-го кавалерійського полку. *Командир батальйону наказав гелікоптерові управління обшукати в'єтнамського вояка, якого вбив бортовий стрілець, Та щойно «Г'юї» торкнувся землі, його обстріляли. У цю мить майор Дідурик готувався вийти з машини. Куля влучила в живіт. Так загинув один із найкращих офіцерів, які брали участь у битві в долині Я-Дранг, – згадував Мур.*

4. Присяга на вірність народу УНР

14 жовтня 1919 р. в День свята Покрови Пресвятої Богородиці у Кам'янці-Подільському відбулася присяга уряду та війська на вірність Українській Народній Республіці. Проведенням урочистої присяги хотіли: «реанімувати» акт Соборності, привести до присяги і військових, і політиків, налагодити відносини з сусідами, підняти моральний дух містян та війська. На честь події місто було прикрашено килимами і квітами. На балконах були прапори з написами «Хай живе Самостійна Україна!»,

«Слава Отаманові Петлюрі!», «Дайте військам УНР одержу і взуття!». Вулиці були переповнені народом.

Об 11-й годині ранку з'їхалися всі члени уряду. Незабаром прибув і отаман Симон Петлюра. Обійшов почесну сотню і попрямував до собору. Після закінчення служби Божої всі вирушили на Олександрівську площу, де було збудовано великий павільйон для присяги, оздоблений українськими гербами і прапорами.

Перед початком урочистості над площею пролетів аероплан, чим викликав цікавість у населення. Під час обходу військ Головний Отаман звернув увагу на пораненого старшину з повстанського загону Тютюнника – Епіфанія Камінського.

На запитання, де його поранено, він відповів, що під м. Сквирю в обидві ноги, а прийшов сюди за допомогою сестри-жалібниці, щоб дати присягу, після якої сподівається ще вірно послу жити Україні, щойно вилікує рани. Головний Отаман поцілував його в чоло.

5. Перемовини

На жаль, так склалося, що вже не вперше Україні намагаються нав'язати нічим не підкріплений мир її ж коштом. Історія має щонайменше один такий приклад, який був відносно нещодавно – у минулому столітті, коли Західноукраїнська Народна Республіка вела запеклу боротьбу з Польщею за своє існування, а країни Європи відчайдушно намагалися їх «помирити».

«20 лютого НК вдруге одержала домагання антантської комісії, аби я уможливив її переїзд зі Львова до Ходорова для переговорів у справі завішення зброї, причому зазначалося, що ігнорування вимоги розглядатиметься як акт ворожого чину супроти Антанти», – зі споминів командувача Галицької Армії ген. Омеляновича-Павленка.

22 лютого до містечка Ходорів прибули члени антантської комісії – «мирити». До складу комісії входили: від Англії – генерал Картон де Віяр, полковники Моль і Сміс; від Франції – генерал Бертелемі й майор Вікер; від Італії – майор Стобіле і поручик Парголезі; від Америки – професор Лорд і поручик Фастер.

Перше ж питання представників Антанти до командування ЗУНР звучало мало не в ультимативній формі.

«Наскільки мені не зраджує пам'ять, текст звучав так: «Ми всі заявляємо, що 18 лютого звернулися до вас з вимогою завішення зброї з ціллю прибуття нашої місії з Перемишля до Львова. Натомість ви відповіли генеральною битвою. Ми питаємо вас: це є виклик супроти держав Антанти? Коли ні, то ми ставимо вам негайну вимогу припинити розпочату вами битву. На відповідь даємо п'ять хвилин»», – згадує Омелянович-Павленко.

Згодом генерал Картон недвозначно натякнув командувачу сил ЗУНР, що представники Франції мають прийняти рішення на користь Польщі. У результаті комісія Антанти запропонувала встановити «лінію Бартелемі» – яка взагалі не відповідала українським інтересам.

Війська Галицької армії тримали в облозі Львів, контролювали надважливий економічно Дрогобицький нафтовий басейн. Усе це українці мали здати полякам (див. мапу) в обмін на припинення вогню і за туманні обіцянки «допомоги від Антанти».

1 березня українці остаточно відкинули умови перемир'я, боротьба за українську незалежність продовжувалася.

6. Розтрата

За часів Перших визвольних змагань українськими діячами було зроблено чимало помилок. Однією із таких став святковий обід на честь злуки УНР та ЗУНР, який один із західноукраїнських делегатів – Лонгін Цегельський – охрестив царським, в буквальному сенсі слова, адже подавався він на царських тарілках і в царському ж вагоні-ресторані. Від того все це виглядало марною тратою грошей під час війни.

«Обід був царський. Я бував на обідах у першорядних ресторанах Відня чи Берліну, знав ще до війни ресторани Києва, їв і при галевому цісарському столі в австрійському Бургу, і в намісників та міністрів, їв і в гетьмана. Але обід, яким нас гостила соціалістична Директорія УНР трудового народу, закасував всі ті прийняття. Після галицької мізерії, де ми – члени влади – харчувались по малих трактиєрнях, мені видавалося це просто розпустою. І страва, в царській сальонці і на царській посудині подана, чомусь не лізла в горло», – писав Лонгін Цегельський.

7. Похід УГА на Закарпаття. Частина 1

Після розвалу Австро-Угорської імперії в листопаді 1918 року на територію Закарпаття претендувало одразу декілька країн – Угорщина, Чехословаччина, Західноукраїнська Народна Республіка і навіть Румунія.

Внаслідок тривалого перебування в межах імперії, яку не дарма називали «Лоскутною», етнічний склад регіону був вельми розмитий – жили там і угорці, і румуни, і українці. На жаль, через дуже низьку освіченість населення регіону, вистачало й людей, які самі не знали, хто вони. У буремні листопадові дні 1918 року там подекуди на повному серйозі лунали заклики «Приєднатися до Америки».

Першою країною, яка встановила контроль над Закарпаттям, була Угорщина. Втім керівництво ЗУНР із цим миритися не збиралося. На початку січня 1919 р. міністр оборони ЗУНР Дмитро Вітовський, без

погодження з урядом, самовільно почав операцію в Закарпатті, направивши туди обмежену кількість військ.

Наступ відбувався за трьома напрямками, першим з яких був Ясінсько-Сигітський напрямок. З 7 на 8 січня у м. Ясіні спалахнуло українське повстання. 109 озброєних гуцулів під командуванням офіцерів ЗУНР роззброїли й захопили в полон батальйон угорців. Було встановлено гуцульську владу й у навколишніх селах, а в самому Ясіні проголошено Гуцульську Республіку.

Щоб допомогти повсталим, Вітовський відправив у Ясінь окрему сотню, батарею гармат і технічну частину. Після чого було сформовано Тактичну групу «Сигіт», яка налічувала близько 1000 вояків ЗУНР і Гуцульського ополчення. Група направилася до міста Сигіт, по дорозі роззброюючи мадярські й румунські загони. Сигіт було захоплено майже без бою. На жаль, тріумф українців був коротким: румуни не бажали одностайно віддавати Закарпаття в українські руки. У бій було кинуте 18-ту румунську бригаду – 2000 бійців. Причому українцям було заборонено вести бойові дії проти румунів, максимум роззброювати. А от румуни таких обмежень не мали. Раптово атакувавши групу «Сигіт», яка рухалася потягом, відступаючи з міста, румуни вбили кількадесят українців, а решту захопили в полон. З румунських тюрем вояків ЗУНР було відпущено через 10 місяців – у жовтні 1919 року.

8. Похід УГА на Закарпаття. Частина 2

Як згадувалося в попередньому дописі, група військ ЗУНР, яка мала перебирати контроль над Закарпаттям, складалася з трьох частин - доля Тгр «Сигіт» була найтрагічнішою, іншим українським військам повезло більше.

Ще однією складовою рейду була Стрийська група УГА неповний піхотний батальйон, який підтримувався бронепотягом. 16 січня група

зайняла Сваляву та Мукачево, українців тепло зустрічало місцеве населення і вивішувало жовто-блакитні прапори з написами «Хай живе Україна». 21 січня бронепотяг тимчасово зайняв станцію Чоп, але згодом повернувся до Мукачева.

Втім, такий контроль територій послабив і без того нечисленну групу: на захоплених залізничних станціях українці залишали невеликі загони охорони. Це призвело до того, що угорці змогли раптово оточити гарнізон Мукачева, роззброїти українців і поїздами відправили назад до ЗУНР. Це різке контрастує з вчинком військ Румунії і пояснюється добрими відносинами між урядом Угорщини і ЗУНР у ті часи. Обидві країни були в дуже тяжкому положенні, і оголошувати один одному війну через такий «інцидент» ніхто не хотів. Роззброєним українцям на кордоні з ЗУНР навіть повернули зброю.

Третім підрозділом групи військ який мав взяти Закарпаття під контроль, була неповна сотня 70 вояків з одним кулеметом. Вона мала виконати задачу, яка навіть звучить неможливо взяти під контроль Ужгород. Втім, доїхавши до місця операції, сотня виявила, що в Ужгороді стоять війська Чехословаччини, після чого українці повернули назад.

Таким чином спроба приєднати Закарпаття до ЗУНР завершилася невдачею.

9. Похід УГА на Закарпаття. Частина 3

Особливо важливо зупинитися на причинах того, чому приєднання Закарпаття до ЗУНР зазнало невдачі. Як відомо, історія – кращий вчитель генералів та політиків. Перш за все варто зупинитися на трьох головних аспектах.

Перший – погане планування. Війська, безумовно, мали початкові настанови, втім військові й політичні обставини змінювалися, а початковий план ніхто не коригував. Це призводило до того, що командири мусили

діяти на власний розсуд, і не завжди це мало позитивні результати. З цього випливає друга проблема – відсутність координації. Точних даних про це немає, але наявна картина подій демонструє, що жодного штабу групи військ ЗУНР на Закарпатті просто не існувало. Керування як таке було відсутнє і зосереджувалося в руках людей у званнях сотників і поручників, у відриві один від одного.

Три різні групи військ не мали між собою зв'язку, не могли прийти одна одній на допомогу, не знали, що коїться навколо і яка оперативна обстановка, що критично важливо в умовах подібних військових операцій.

Звичайно, варто відмітити і нестачу сил – 1000–1500 бійців, з яких більшість становили погано навчені гуцули, – надзвичайно мало, щоб контролювати цілий регіон із непевною політичною і військовою ситуацією.

Безумовно, якби українці мали час, вони б змогли мобілізувати більше населення, але цінність такого напівозброєного ополчення, а головне – без чіткого керівництва, виглядала сумнівною. Не треба забувати і про дипломатичні перипетії, коли в чехословаків не можна було стріляти, бо це єдиний економічний партнер, а в угорців і румунів – щоб не спровокувати відповідь. І якщо угорці ставилися до цього аналогічно, то румуни такої настанови не мали, що і дало відповідний результат. На жаль, з огляду на всі ці фактори, стає очевидним, що наявними силами українці не втримали б Закарпаття. Навіть якби вогонь на ураження було дозволено відкривати, відсутність централізованого штабу і, головне, постачання були б фатальними факторами. Більшість бійців були озброєні трофейними угорськими гвинтівками, які, очевидно, мали обмежені запаси набоїв, що закінчилися б за кілька днів запеклих боїв.

Очевидно, що і угорські, і румунські сили в цьому плані були абсолютно неспівставні з військами ЗУНР. Наслідком такого погано

спланованого походу стали десятки загиблих українців, сотні поранених та полонених. Відповідно, нам варто завжди пам'ятати, до якого результату призводять подібні несплановані і некеровані авантюри.

10. На псевдо «Дід». Найстаріший повстанець УПА

В Українській Повстанській Армії служило багато цікавих особистостей. Одним з таких був найстаріший вояк УПА – Лука Оліяр, на псевдо «Дід». Він народився на Сівчині у 1885 році. В УПА служив стрільцем у сотні «Ударник-4», що входила до 2-го Перемиського куреня 26-го територіального відтинку «Лемко», ВО-6 «Сян», оперативної групи «УПА-Захід» під командуванням Володимира Щигельського «Бурлаки» на Закерзонні.

На жаль, доля «Діда» була трагічною. Під час прориву сотні на Захід влітку 1947 р. він, у віці 62 років, і його син потрапили в полон до чехословацьких військ, після чого їх, як «громадян» Польщі, передали полякам. Сам «Дід» був засуджений до 9 років в'язниці. Його син Франк був засуджений до розстрілу. Батько просив польських суддів, щоб замість сина стратили його, але прохання відхилили, і Франка розстріляли. Старший син Євстахій на псевдо «Карий» загинув у Бескидах навесні 1947 р. в боях проти Війська Польського. Сам «Дід» покине цей світ у 1956 р.

11. Сотня «Любка», дерев'яні автомати і «Бандерівський Берлін»

Цю історію у своїх спогадах описав повстанець УПА Богдан Гук. Одного літа він і кілька повстанських санітарів навідалися до села Воля Володська. Його товариш, почувши шарудіння, витягнув з найближчих кущів малого хлопця.

«Дивлюсь – не старше 8–9 років, босий, у подертій свитині, зате в мазепинці, з дерев'яним крісом, поясом, дерев'яною гранатою, полотняною

торбою на пістоль та з лентою дерев'яних куль. Обличчя рішуче, відважне», – згадував Гук.

Виявилося, що хлопець стояв на чатах і належав до якоїсь сотні, якою командував нікому невідомий Любко. Зацікавившись підрозділом, упівці вирішили познайомитися поближче.

Любком виявився хлопчик 11 років, напівсирота, який мав під своєю орудою дітлахів 6–8 років, з яких створив «сотню». Своє село вони називали «Бандерівський Берлін».

З того часу і почалася співпраця повстанців із «сотнею» Любка. Діти розносили пошту, слідкували за пересуванням ворожих частин, записували номери військових машин. Навіть проводили «диверсії» – один шестилітній хлопчик виловлював на своєму псі кліщів і випускав там, де сідали вороги. Любко взагалі мав талант організатора, бо в його сотні дисципліна була краща, ніж у дорослих. Щоб потрапити до сотні, треба було принести 5 набоїв і скласти присягу. На створення власного підрозділу Любко надихнувся, коли одного разу допомагав чистити упівцям зброю, коли ті зупинялися на нічліг у селі. Слава про підрозділ Любка пішла так далеко, що на огляд сотні Любка приїхав легендарний повстанець Михайло Громенко «Дуда», який командував сотнею «Ударники-2». На своєму коні він провіз Любка перед строем «дитячої сотні», чим ошчасливив і маленького командира, і підлеглих йому дітей.

Потім Громенко зізнався, що поїхав на інспекцію Любкової сотні задля жарту, а повернувся *«морально збудований на все життя»*. Він не сподівався такого вишколу від дітей 6–10 років, обідраних, часом голодних, які досконало відтворювали у дереві зброю, стояли на чатах, мали криївки. Діти цупили ворожі набої, протикали шини ворожих авто, різали намети. Вони б із радістю вкрали у ворожих солдатів і саму зброю, але упівці їм

категорично заборонили це робити. За таке ворог запросто міг спалити все село.

Крадені патрони діти зберігали в сухому місці і якось врятували життя повстанцям, у яких скінчилися набої. Принесли аж 800 набоїв, які збирали 2 роки. Любка повстанці нагородили іменною зброєю – автоматом. Він був непридатний для упівців, але ще стріляв. На жаль, доля «Бандерівського Берліну» була вельми трагічною. Село Воля Володська було виселене поляками під час операції «Вісла» 10–15 травня 1947 року. Доля сотенного Любка і його сотні залишається невідомою.

12. Микола Свистун: вояк і співак

Якою була б ваша реакція, якби ви дізналися, що просто зараз можете почути спів давно полеглого в бою командира УПА? На жаль, не кожен знає про Миколу Свистуна – офіцера і командира УПА, а також співака, чий голос можна почути й сьогодні.

Микола Свистун народився у 1912 р. в селі Ордів, що на Львівщині. У 16 років він став членом Української військової організації, у 17 – членом ОУН. У вересні 1933 року був заарештований польською поліцією і засуджений до 4 років ув'язнення, проте зміг вийти на волю вже в січні 1936 року. Протягом 1936–1939 років Свистун-«Ясен» – військовий референт повітового проводу ОУН Радехівщини, член бойової групи «Вовки». 20 березня 1939 року був важко поранений у перестрілці з польською поліцією біля рідного села Ордів. Він намагався застрелитися, щоб не потрапити в полон, але вижив. У тому бою Свистун отримав 22 поранення, а одна з куль пройшла через горло. Був засуджений до довічного ув'язнення, але вийшов на волю з початком Другої світової війни вже за місяць.

У 1940–1941 роках – окружний провідник Сокальщини, учасник II Великого збору ОУН у Кракові, окружний провідник Берестейщини (1941–1942).

Наприкінці 1943 року – курінний Здолбунівського куреня групи УПА «Богун», з травня 1944 року – заступник командира та начальник штабу УПА-Південь. У квітні 1944 року очолив рейд «східних відділів» УПА у Кам'янець-Подільську, Вінницьку та Київську області. 23 квітня 1944 року Микола Свистун очолив з'єднання УПА-Південь «Холодний Яр». Підрозділи «Ясеня» з 29 липня по 15 листопада 1944 року перебували в рейді по Вінницькій області. На жаль, у бою зі спецгрупою НКВС 8 грудня 1944 року в лісі біля села Обгів (нині – Соснівка) на Рівненщині був поранений. Щоб не потрапити в полон, підірвав себе гранатою. Посмертно був підвищений до рангу майора.

До наших днів дійшов унікальний артефакт – платівка із записом співу Миколи Свистуна. На ній повстанець виконує танго Богдана Весоловського «Прийде ще час». Її було оцифровано, і кожен охочий може прослухати запис на YouTube, насолодившись прекрасним голосом «Ясеня», який поліг за волю України.

13. Встановити контроль. Як УПА повністю розгромила ворога на значній території

27–28 березня 1945 р. курінь УПА «Месники» за одну ніч зліквідував усі станиці польських військ у двох районах, повністю очистивши терен від ворога. Польські війська зазнали важких втрат і одномоментно втратили контроль над значною територією.

Курінь «Месники» мав у своєму розпорядженні три сотні – «Месники-1», «Месники-2», «Месники-3». Точна кількість повстанців невідома, проте перші дві сотні куреня мали у своєму розпорядженні 253

стрільці. Це дає середню чисельність сотні приблизно 126 вояків. Якщо екстраполювати ці цифри на третю сотню, вийде, що курінь налічував приблизно 380 бійців. Крім того, допомогу надавали кущові боївки ОУН, отже загальні українські сили – близько 400 бійців.

Польські сили в районах опиралися на станиці міліції і самооборону, які були фактично ополченцями. Точні дані про сили поляків теж невідомі, проте у своєму розпорядженні вони мали щонайменше 173 міліціонери, 52 ополченці, 25 охоронців залізниці – всього 250 бійців. Проте взагалі невідомо про кількість оборонців 6 поліцейських станиць. У середньому на станиці знаходилося близько 20 міліціонерів. Тобто це ще приблизно 120 вояків. Отже загальні сили поляків у районах становили близько 370 бійців, майже така ж чисельність бійців, як і в УПА. А, як відомо, оборонці можуть стримувати трикратну кількість нападників. Втім, поляки були розгромлені. То як же проходила операція і які втрати називають сторони?

Дії сотні «Месники-1»

Перша чота сотні (27 стрільців) нападає на польську дільницю (15 міліціонерів і 30 ополченців) у селі Залісся. Приміщення підірвано, знищено 16 польських вояків, інші розігнані.

Друга чота сотні (35 стрільців) нападає на польську дільницю (30 міліціонерів) у селі Старе Село. Приміщення знищено. 2 міліціонери поранені, інші розігнані.

Третя чота сотні (39 стрільців) нападає на польську дільницю (18 міліціонерів і 15 ополченців) у селі Жапалів. Приміщення знищено, вбито 4 і поранено 3 міліціонерів, інші розігнані.

Дії сотні «Месники-2»

Перша чота сотні (36 стрільців) нападає на польську дільницю (22 міліціонери) у селі Бруско-Нове. Приміщення підірвано, знищено 16 міліціонерів.

Друга чота сотні і охорона сотенного – 45 бійців, нападають на дільницю поляків (32 міліціонери) у селі Лівче. Приміщення підірвано, всі міліціонери знищені, комендант дільниці розстріляний.

Третя чота сотні (30 стрільців) нападає на дільницю (11 міліціонерів) у с. Пугачі. 3 міліціонери знищені, 1 поранений. Приміщення підірване.

Четверта чота сотні (41 стрілець) нападає на дільницю (45 міліціонерів, 25 охоронців залізниці, 7 більшовицьких активістів) у с. Горинець. Знищено 13 міліціонерів, поранено 17, інші розігнані, приміщення підірвано.

14. Встановити контроль. Як УПА повністю розгромила ворога на значній території. Частина 2

Дії сотні «Месники-3»

Сотня і кущові боївки ОУН здійснюють напад на дільниці в селищах Соплі, Щутків, Нова Гребля, Ляшки. Втрати ворога невідомі. Командир куреня Іван Шпонтанак «Залізник» і 8 бійців охорони особисто знищили дільниці в селах Улазів і Німстов. Дільниці знищено без бою.

Результат операції

Загалом дві сотні куреня УПА звітували про 84 польських вояків, а також про поранення 25 противників. Якщо екстраполювати ці цифри на третю сотню (42 убитих і 12 поранених), вийде, що повстанці заявляли про приблизно 126 убитих ворогів і 37 поранених. А що ж про це заявляє польська сторона?

Вночі з 27 на 28 березня 1945 р. курінь «Залізняка» зліквідував в один день і о тій самій годині всі станиці МО в повітах Любачів і Чрослав ...

Загинуло 30 міліціонерів, 10 поранено, близько 10 виведено і розстріляно, убито 43 цивільні особи. Тобто польська сторона визнала 40 загиблих міліціонерів і 10 поранених, – з польського офіційного комунікату.

Варто додати, що, ймовірно, до числа вбитих цивільних можуть входити і загиблі ополченці, які фактично і були цивільними особами. Втім їх точну кількість з-поміж загиблих цивільних годі вирахувати. Варто зазначити, що важкі бої велися в десятку сіл одночасно, що і призвело до того, що під перехресний вогонь бійців УПА і польських міліціонерів потрапляли мирні мешканці.

15. Снайпери Української Повстанської Армії та їх доля

Про снайперів Української Повстанської Армії відомо небагато, проте аж ніяк не можна сказати, що їх не було. Ці майстри не поступалися вміннями своїм іноземним колегам, хоч їм, безумовно, не вистачало якісного озброєння і навчання. Тим не менш, у бою вони також були неперевершеними. Нижче подано інформацію про відомих снайперів УПА, яких тоді називали «снайперистами».

Славної пам'яті вістун «Голуб» – снайперист. В кожному бою відзначувався відвагою і був названий «зірка сотні». В бою з 34-м полком Війська Польського з відстані в кілометр застрелив ворожого командира батальйону. В іншому бою захопив в полон польського капрала. 17 травня, ймовірно 1947 року, із засідки застрелив трьох ворожих солдатів. А коли ворогу прийшла допомога, він поранений підірвав себе гранатою, щоб не потрапити в полон. В УПА пішов добровольцем, вдома в нього залишилася старенька мама і малі брати та сестри.

Славної пам'яті вістун «М'ята» – снайперист. Ліквідував 39 ворожих солдатів з 1946 по 1947 рр. – замітки про це робив на своїй снайперській гвинтівці. Загинув під час прориву через кордон 19 червня 1947 р.

Славної пам'яті вістун «Щука» – снайперист. У 1946 р. ліквідував щонайменше 8 ворогів, втім він знищував супротивника не тільки здалеку, сміливо наражався на небезпеку й у ближньому бою – 10 травня 1946 р. закидав польський окоп гранатами, а 19 жовтня 1946 р. – хату, звідки відстрілювалися польські вояки. Завжди біжить туди, де більше ворогів. З осені 1948 р. доєднався до кушового відділу. Загинув 22 листопада 1948 р. в с. Тур'є: оточений більшовиками в будинку, він і двоє повстанців 10 годин вели бій, а потім застрелилися, щоб не потрапити в полон.

16. Українське повстання у вересні 1939р. Ч1

В серпні 1939 р., коли світ опинився за лічені дні до початку Другої світової війни, між СРСР і Третім Райхом кісткою в горлі стало українське питання. Варто розуміти, що німці не очікували відверто легкої кампанії проти поляків (фактично розгромлених за два тижні) і припускали, що війна буде затяжною. Відповідно, для полегшення бойових дій планувалося підняти українське повстання в Галичині і Волині за допомогою ОУН, а опісля створити там маріонеткову українську державу.

З цією метою в Німеччині формується Український легіон Романа Сушка, він же «Військові відділи націоналістів», у німецьких документах – «Bergbauern Hilfe» («Допомога гірським селянам»). Остання назва – не випадкова. Передбачалося, що легіон (приблизно 600 вояків) буде перекинуто на Західну Україну, де вони, підсилені тисячами бойовиків ОУН і українськими дезертирами з польської армії, піднімуть повстання. Проте укладення пакту Молотова–Ріббентропа 23 серпня 1939 р. при відомій ворожості радянської влади до українського руху змусило німців відмовитися від проєкту повстання.

Німецькі аналітики побоювалися, що провокування українського повстання може спричинити втручання Радянського Союзу та переростання конфлікту в європейську війну.

Проте до ідеї повстання німці знову повернулися вже 12 вересня, з огляду на те, що СРСР досі не вступив у війну проти Польщі. 15 вересня адмірал Вільгельм Канаріс дав голові ОУН Андрію Мельнику умовний дозвіл на початок антипольського повстання, але 17 вересня, коли СРСР напав на Польщу, німецька згода втратила чинність.

Тим не менш, на підконтрольній полякам Україні почалися стихійні повстання майже від початку кампанії. 6 вересня 1939 р. 1-й батальйон Львівської бригади НПО було перекинуто до Миколаєва, звідки його сповістили про українські заворушення. Місто прикрасили українськими прапорами, які мешканці зняли після приходу армії. Заворушень не було, тому того ж дня батальйон повернувся до Львова. 10 вересня в Миколаєві та 10 прилеглих селах польську поліцію було роззброєно та розпочато мобілізацію українців

У наступні дні подібні акції ОУН відбулися в етнічно змішаних районах, диверсії відбулися, серед ін. у Підгорцях, Бориславі, Трускавці, Мрожниці, Жукотині, Уричі, Щерці, в околицях Миколаїва (місто та поліцейська станція були захоплені) та Жидачіві, де було захоплено 2 мости. Проти українців поляки направили значні сили. Після запеклих боїв, але з великими втратами, було придушено українські заворушення в Миколаєві та Жидачові (наприклад, у бою за село Надятичі поліція втратила 12 убитих і 31 важко пораненим). Оунівців, захоплених озброєними, зазвичай розстрілювали на місці, в т.ч у селі Дуліби таким чином було розстріляно 6 українців, у Стрию – 40.

17. Українське повстання у вересні 1939р. Ч2

Бойові дії ОУН від 11 до 17 вересня

11 вересня напад боївки ОУН (50 бойовиків) на польський аеродром у селі Оброшин Городоцького повіту Львівського воєводства (спалено 11

літаків), роззброєння польських підрозділів у селах Бартатин, Мшана, Ставчани, Суховоля (захоплено 8 кулеметів, 370 гвинтівок, боєприпаси)

11–12 вересня

Роззброєння групою ОУН польських підрозділів у селах Оброшин і Ставчани Городоцького повіту Львівського воєводства (захоплено в полон 400 солдатів, 2 кулемети, 70 гвинтівок, 8 літаків)

10–13 вересня

Роззброєння групою ОУН польських поліцейських, встановлення української влади в селах Демня, Устя, Надітичі, Веринь, Крупсько, Розділ, Ілів, Стільсько, Березина, Наддністрянська Дем'янка

14–16 вересня

Наступ польських військ (600 солдатів під командуванням полковника) на повсталі села, оборона сіл, бої у Вільцневі (знищено 7 поліцейських, загинули 3 бойовики), Надітичах (знищено 43 поліцейських, убито 17 бойовиків) і Дем'янці.

14 вересня

Остріл групою ОУН (20 бойовиків, командир – доктор Дашкевич) польських підрозділів у районі Кульпарківа (Львів) Боївки ОУН відбили напад польського підрозділу на село Бартатів Городоцького повіту Львівського воєводства.

17 вересня

Створення озброєного загону ОУН (109 бойовиків, командир – Камінський) у селі Романів Бібрського повіту Львівського воєводства. Створення озброєного загону ОУН (50 бойовиків) у селі Підгороддя Рогатинського повіту Станіславського воєводства (захоплено 50 гвинтівок, загинули члени ОУН Степан Люлька і Володимир Пиріг). Створення

озброєного загону ОУН (20 бойовиків) у селі Вербилівці Рогатинського повіту Станіславського воєводства (захоплено 1 легкий кулемет, 20 гвинтівок, 2 пістолети)

18. Українське повстання у вересні 1939р. ЧЗ

Бойові дії ОУН від 17 до 23 вересня

17–20 вересня

Напади озброєних загонів ОУН Василя Голюка (135 бойовиків) і Петра Бідного (20 бойовиків) на польські війська в селі Конюхи Бережанського повіту Тернопільського воєводства (знищено 40 солдатів і колоністів, захоплено 71 гвинтівку, 11 пістолетів, 3 тисячі патронів, загинули 14 і поранено 5 бойовиків).

18 вересня

Засідка загону ОУН на автоколонну «Офіцерського легіону» (резервісти) біля села Потутори Бережанського повіту Тернопільського воєводства (знищено 32 і поранено 50 офіцерів, спалено 7 вантажних автомобілів). Створення озброєного загону ОУН (50 бойовиків, командири Юрків і Спаськів) у селі Добринів Рогатинського повіту Станіславського воєводства (захоплено 87 гвинтівок, 9 пістолетів, 1200 патронів). За час зіткнень знищено 5, поранено 10, захоплено в полон 55 солдатів, загинули 4 і поранено 1 бойовика

18–20 вересня

Напади загону ОУН (42 бойовики, командири Степан Сирота і Василь Стеткович) на польські війська в селі Плавуча Бережанського повіту Тернопільського воєводства (взято в полон 11, захоплено 23 гвинтівки, 5 пістолетів, 3 тисячі патронів).

Напади загону ОУН (135 бойовиків, із них 35 озброєних) на польські війська в селах Августівка, Хоростець, Хоробрів Бережанського повіту Тернопільського воєводства (знищено 11, захоплено 61 гвинтівку, 10 пістолетів, боєприпаси)

Напади загону ОУН (200 бойовиків, командир Оробко) на польські війська в селі Мужилів Підгаєцького повіту Тернопільського воєводства (знищено 4, захоплено 4 польові гармати, 2 легкі кулемети, 230 гвинтівок, 300 гранат)

Напади загону ОУН (250 бойовиків) на польські війська в селах Слов'ятин–Шумляни–Боків Підгаєцького повіту Тернопільського воєводства (захоплено 4 польові гармати, 2 легкі кулемети, 230 гвинтівок, 300 гранат)

Напади загону ОУН (30 бойовиків) на поліцейську ділянку в селі Носів Підгаєцького повіту Тернопільського воєводства (знищено 1 поліцейського, захоплено 5 гвинтівок, 30 пістолетів, поранено 2 бойовиків)

Напади загону ОУН (30 бойовиків) на поліцейську ділянку в селі Лиса Підгаєцького повіту Тернопільського воєводства (знищено 1 поліцейського, захоплено 10 гвинтівок, 5 пістолетів, 80 гранат)

18–20 вересня

Збройні виступи ОУН у 40 населених пунктах (до 4 тисяч бойовиків) проти поляків у Бережанському та Підгаєцькому повітах Тернопільського воєводства (знищено 268 і поранено 30 поляків, загинули 23 і поранено 33 бойовиків, захоплено 2 гармати, 10 кулеметів, 888 гвинтівок, боєприпаси)

20 вересня

Засідка загону ОУН (100 бойовиків, 1 гармата і 7 кулеметів) на польські війська біля села Пуків на шосе Бережани–Рогатин у Рогатинському повіті Станіславського воєводства. За час зіткнень до 22

вересня знищено 45 поляків, поранено 22 бойовиків, захоплено 3 автомобілі, 3 легкі кулемети, 100 гвинтівок

Результати: з 29 серпня по 23 вересня 1939 р. у диверсійних акціях спецпідрозділів ОУН брали участь 7729 осіб, переважно військових груп ОУН. Ці акції охопили 183 міста. Оунівці захопили один танк і кілька гармат, 23 важких і 80 легких кулеметів, 3757 гвинтівок, 25 автомашин, спалили кілька літаків, У полон потрапило 3610 поляків, убито 769. Головним чином внаслідок дій Війська Польського та поліції українці втратили 160 вбитих і 53 поранених. Спалено не менше 4 польських і 5 українських сіл, зруйновано 1 міст.

19. Організація Українських Націоналістів і Тайвань. Історія контакту. Ч1

Ярослав Стецько, як президент Антибільшовицького блоку народів (АБН) і один із провідних діячів ОУН(б), у жовтні 1955 року здійснив офіційний візит на острів Тайвань, де на той час перебувало керівництво Китайської Республіки на чолі з Чан Кайші.

Вже наступного року в українському видавництві в Мюнхені побачила світ його праця «Тайвань – острів свободи та надії». У ній німецькою мовою було оприлюднено комунікат про співробітництво між АБН та АРАСЛРОС, інтерв'ю Стецька з Чан Кайші та Ку Ченг Каном (лідером АРАСЛ), а також його міркування щодо соціально-економічного й політичного розвитку Вільного Китаю. На момент візиту Стецька Тайвань офіційно вважався провінцією Республіки Китай. Її лідер Чан Кайші, який зазнав поразки в громадянській війні з китайськими комуністами та відступив на острів у грудні 1949 року, проголосив Тайбей тимчасовою столицею Китайської Республіки в екзилі.

У серпні 1954 року Чан Кайші розпочав перекидання військ на острови Цзіньмен і Мацзу, розташовані поблизу материкового Китаю, що стало початком Першої кризи в Тайванській протоці. Він розраховував на

військову підтримку США у можливого поверненні на материк. Однак американська адміністрація, намагаючись уникнути прямого втягнення в конфлікт, рекомендувала відвести війська з цих позицій. Зрештою Чан Кайші погодився і, під прикриттям американського флоту, який знову увійшов у Тайванську протоку, здійснив відступ.

20. Організація Українських Націоналістів і Тайвань. Історія контакту. Ч2

10 жовтня 1955 р. Стецько відвідав військовий парад з нагоди Дня Республіки. Для лідера АБН на Тайвані було організовано прийом на найвищому рівні. Після завершення параду він мав аудієнцію із заступником міністра закордонних справ Шень Чхан-Хуанем, а також коротку розмову зі спікером парламенту Чхан Тао-Фанем.

18 жовтня Стецька прийняв Президент Республіки Чан Кайші, а також прем'єр-міністр і члени уряду. Під час подорожі островом його, як офіційну особу, зустрічали представники місцевої влади.

Відомо, що Стецько відвідав сільськогосподарські ферми, об'єкти нафтопереробної промисловості та туристичні центри, зокрема Sun Moon Lake, відомий своїми мальовничими краєвидами.

У результаті між АБН та АПАКЛПРОК (Asian People's Anti-Communist League Republic of China – місцевою китайською антикомуністичною організацією, що входила до складу Азійської антикомуністичної ліги народів Азії) було підписано угоду про співпрацю в боротьбі проти комунізму та російського імперіалізму.

Уже навесні 1956 року в Римі відбувся обмін нотами, що засвідчив офіційний характер взаємних зобов'язань. У 1957 році на Тайвань вирушила спеціальна місія АБН на чолі з Юліаном Заблоцьким.

У своїй книзі про поїздку на Тайвань Стецько так пояснював розвиток співпраці з Тайванем:

«Я не веду дешеvu пропаганду на користь національного уряду Китаю, тому що мені хочеться знайти справжні активні антикомуністичні елементи в Азії, за допомогою яких єдиним фронтом можна перемогти ворога. Я не буду підтримувати жодну справу, яка може бути лише тягарем у цій боротьбі. Але це не стосується національного уряду Чан Кайші. Щирому демократичному борцеві за свободу з російською тиранією в цьому випадку немає вибору. У китайців немає третьої сили. Ми можемо вибирати лише між Мао Цзедуном і Чан Кайші...».

21. Організація Українських Націоналістів і Тайвань. Історія Контакту. ЧЗ

Загалом як керівництво АБН, так і представники Вільного Китаю вбачали у співпраці взаємні вигоди. Йшлося радше не про формування міцної союзницької ідеологічно-політичної основи, а про використання співпраці як інструменту виходу на міжнародну аудиторію.

Уряд Чан Кайші прагнув подолати міжнародну ізоляцію та здобути ширшу підтримку серед західних держав. Попри наявність оборонного договору зі США, китайська сторона розраховувала, що налагодження зв'язків з українцями в АБН відкриє доступ до східноєвропейської діаспори в Північній Америці, що, своєю чергою, дозволить впливати на рішення урядів США та Канади. АБН, будучи об'єднанням східноєвропейських антикомуністичних діаспорних організацій, також активно шукав надійних союзників із достатніми фінансовими ресурсами. До поїздки на Тайвань восени 1955 року Стецько вже мав налагоджені контакти з консервативними колами західнонімецьких і британських політиків. Водночас вихід за межі європейського континенту був для керівництва АБН серйозним викликом, але водночас відкривав нові можливості для співпраці та поширення концепції боротьби поневолених народів Східної Європи й Азії проти більшовизму.

22. Лист кохання, який вона ніколи не отримала

Лист Гауптштурмфюрера Тео Фішбаха, офіцера СД 30-ї дивізії Ваффен-СС до дружини Магделіни.

28.8.1944

«Моя кохана дружино,

Сьогодні знову день, який обіцяє бути для нас насиченим подіями. Я не можу позбутися важкого внутрішнього відчуття, що сердить мене: чи вдасться мені дійти до кінця? І чи можу я щось зробити проти перебігу подій? Наші дні завжди напружені, і ситуація не прояснюється. Тож я сідаю за стіл, приймаючи речі такими, якими вони є, з думками про тебе, моя люба.

Сьогодні я маю менше підстав почуватися так, як почувуюся, адже вперше за вісім тижнів надійшла пошта. Попри серйозність ситуації, це хвилює, наче маленьке свято – вісім тижнів і перша звістка від тебе, і ти пишеш, що з тобою все гаразд.

Повітряні небезпеки оминули тебе, слава Богу. Квартиру – ні, але головне, що ми обоє живі. Доля може змінитися, усе можна замінити, окрім життя дорогих людей – тоді душі залишаються з ранами, що не загоюються.

Отже, цього разу знову все минуло добре, матеріальні речі врятовані. Меблі більшої цінності, можливо, варто було б перемістити в безпечніше місце. Твої листи від 5-го і від ? числа, які я сьогодні отримав, попри їхню стислість, говорять мені багато. Їхній звичний тон пробуджує в глибині душі щасливі спогади, що навіть у випробуваннях дарують радість і дають відчутти єдність наших думок – таку втішну під теперішніми загрозами. Дяка долі й тобі, що здійснили обіцянки минулого.

2 година після півночі. Втовлені очі хочуть заплющитися. Служба забирає весь мій час, але ти завжди в моїх думках. Засоби до існування

можуть стати обмеженими – про це говорять як ніколи раніше, і ніхто не розуміє цього краще за тебе. Тож мужність має промовляти понад усе, і замість того, щоб холоднішати, люблячі думки мають бути захистом.

Бажаю тобі доброї ночі й обіймаю в любові.

Твій вірний Тео» .

Капітан Тео Фішбах потрапить в засідку українського 2-го батальйону ім. Тараса Шевченка 31 серпня, через 3 дні після написання листа. В бою з українцями він загине, цей лист буде забрано з його тіла. Дружина так ніколи і не отримає його.

Примітка:

2-й батальйон ім. Тараса Шевченка – це колишній 2-й батальйон 2-го полку 30-ї дивізії Ваффен-СС, який перейшов до французького резистансу в ніч з 26 на 27 серпня 1944р.

23. Поштові марки польської «Солідарності»

У 1987р. польським рухом «Солідарність» були видані поштові марки присвячені боротьбі поневолених народів СРСР від більшовиків. На марках зображено повстанців УПА, Лісових братів Балтії, Грузинських повстанців 20-х, Білоруського ген. Булак-Балаховича, а також 1-шу піхотну дивізію РОА, яка підтримала антинімецьке повстання в Празі.

24. УПА проти 10-ї танкової дивізії СС «Фрундсберг»

Бої 10-ї танкової дивізії СС «Фрундсберг» та УПА в Бережанському р-ні Тернопільської обл.

У документі танкової дивізії СС «Фрундсберг» (за 6 червня 1944 р.), йдеться про два випадки, які сталися із німцями. Також в документі вказано, що потрібно робити в районах заражених «бандитами».

21 травня 1944 року неподалік с. Поляни 5 бійців УПА роззброїли двох солдатів із господарської команди.

26 травня 1944 року о 21:30 біля с. Нараїв приблизно 15 упівців напали на кур'єрську машину.

Загиною двоє есесівців, автомобіль згорів, а секретні документи потрапили в руки повстанців.

Автор документу робить висновок:

Війська необережно поводяться у районах, яким загрожують «банди». Повсюдно слід очікувати появи окремих повстанців та невеликих груп. Бійці УПА намагалися дістати зброю шляхом засідок на солдатів.

У зв'язку з цим есесівцям дивізії наказали:

1) Усі команди повинні бути готовими та озброєними, щоб відбити напад бандитських груп. Уникайте підозрілих місць де можуть бути «бандити».

2) Кур'єрські поїздки лише з належним супроводом. Поїздки після настання темряви лише у виняткових випадках.

3) Зброя завжди має бути готова до стрільби.

4) Підвищена увага водіїв і пасажирів транспортних засобів, постійне спостереження за дорогою, місцевістю, в'їздами в місто тощо.

5) Члени УПА підходять до окремих машин та слабких груп завжди з ворожими намірами. Негайно використовувати зброю, та не вести ніяких переговорів.

25. Сім'я, що загинула за Україну. Історія фото

На фото позують двоє повстанців УПА - батько і син. Зліва, очевидно, батько – Михайло Тафійчук «Сивий». Він загинув 3-4 жовтня 1951 року в

криївці на околиці села Мишин, як зазначається в деяких джерелах, від кулі зрадника «Земляка» – колишнього керівника Заболотівського районного проводу ОУН Миколи Воронюка.

«Сивий» був керівником Печеніжинського районного проводу ОУН. Він мав двох синів – Федора і Дмитра. Обидва були в лавах УПА разом з батьком. Хто з них на фото – не вказується. Федір Тафійчук «Чапай» – референт пропаганди Печеніжинського райпроводу. Загинув у с. Мишин 7 листопада 1949р.

Дмитро Тафійчук «Сомко» – загинув, орієнтовано, в жовтні 1953р. Скільки існує таких фотографій українських повстанців, що покинули світ молодими? Страшно уявити

26. Усмішка за 2 місяці до смерті

Український Січовий Стрелець біля могили свого загиблого побратима усуса хорунжого Яремкевича. 24 березня 1916р. Фотографував Т. Мойсейович. Командир чоти УСС хорунжий Северин Яремкевич загинув 12 жовтня 1915 року під час боїв біля села Семиківці. На другому фото – зображення щасливого Северина, якого нагороджують 16 серпня 1915 року. До його загибелі залишалося менше 2 місяців.

27. Операція «Белладонна». Як ОУН вразила американського розвідника

У листопаді 1946 р. світ побачив документ американської розвідки під назвою «Операція Белладонна», який складається з 25 сторінок огляду українських організацій, що діяли у повоєнній Європі, біографій їхніх лідерів та оцінки спроможності цих груп.

Серед усього спектра організацій звіт виділяє дві: УГВР та Організацію Українських Націоналістів (ОУН) під проводом Степана Бандери. Згідно з документом, перший контакт із неназваним американським офіцером розвідки відбувся з представниками УГВР у

квітні 1946 року в Римі за допомогою зв'язків Української Греко-Католицької Церкви у Ватикані.

Ось як описує невідомий американський розвідник провідних посадовців УГВР та ОУН, з якими йому довелося зустрітися:

«Вони рішучі та здібні люди, але вони мають психологію переслідуваних. Вони готові принести в жертву своє життя, чи покінчити життя самогубством, якщо це піде на користь їхній справі. Вони також готові на вбивство, якщо буде потрібно. Вони налаштовані працювати з нами, чи без нас, а якщо буде потрібно, то і проти нас. Вони не шукають особистої вигоди чи користі.

Наше джерело відчуває, що конспіративна ментальність та надзвичайний ступінь недовіри до всього і всіх, хто не пройшов перевірки, є великими переешкодами на шляху співпраці з українцями. Потрібно завжди пам'ятати, що вони мають майже релігійну віру у свою націю та не довіряють нічому іноземному: передусім польському, потім російському, і на решиті, німецькому. Підсумовуючи його тривалі спостереження за цими людьми, джерело переконане, що за умов правильного поводження з ними, вони можуть бути корисними у будь-який час та для будь-якої мети».

28. Мобілізація в УПА: як це було?

До мобілізації населення в умовах великої війни приходять всі армії світу, і Українська Повстанська Армія не була винятком. Там також були повістки, мобілізаційні пункти, дезертири і покарання для них.

Точну дату, коли саме в УПА почали саме мобілізацію населення, а не залучення добровольців, назвати важко. Наразі відомо, що це відбувалося з грудня 1943р по листопад 1944, але очевидно, що різні групи і з'єднання УПА, ймовірно, мобілізували населення до війська як раніше, так і пізніше цього періоду.

Наразі, завдяки оприлюдненим документам УПА, можна дізнатися, якою була доля осіб, які намагалися ухилитися від мобілізації. Існує рішення штабу УПА групи «Заграва» від 14 грудня 1943р щодо Камаела Ігната, Хоменка Миколи і Геги Петра, які в районі Сарн самовільно покинули мобілізаційний пункт, *«намагаючись ухилитися від обов'язків військової служби»*. Дезертирів було спіймано, і як покарання призначено по місяцю карного відділу, тобто вони мусіли відбутися місячне перебування у штрафному підрозділі.

Крім того, у Державному архіві Рівненської області зберігаються накази командира УПА «Ковалія» щодо мобілізації окремих жителів с. Головниці. Із документів, які наводяться нижче (вмістити всі не дає Instagram), можна дізнатися, що 9 листопада 1944р. в УПА були мобілізовані:

Малянчук Володимир Климович – 19 років

Попчук Віталій Федорович – 19 років

Вознюк Василь Данилович – 24 роки

Устименко Микола Антонович – 19 років

Попов Василь Іванович – 19 років

Бобровський Микола Дем'янович – 19 років

Кореотятинець Віталій Архипович – 23 роки

Чудак Віктор Якович – 19 років

29. Бідна механізація Української Галицької Армії

Однією з хронічних проблем протягом усього існування Української Галицької Армії була її матеріально-технічна бідність. І це – аж ніяк не перебільшення. Наразі чітко відома матеріальна статистика УГА станом на 15 квітня 1919 року – період, коли вона фактично перебувала на піку своєї

військової міці. У її рядах налічувалося близько 60 000 вояків. На всю цю армію припадало: 4 панцерні потяги, 4 броневих автомобілі, 21 легковий і 37 вантажних автомобілів, тобто сумарно – 62 автомобілі всіх видів на всю армію. Один автомобіль припадав приблизно на 1000 вояків, що доволі наочно відображає матеріально-технічний стан війська.

Пересування здійснювалося переважно на конях і возах. Для порівняння, у квітні 1919 року в УГА налічувалося майже 10 000 коней і понад 2 000 возів.

30. «Загублена бригада» Української Галицької Армії

Гірська бригада Української Галицької Армії постала на початку січня 1919 р. Вона була утворена з бойових груп «Лютовиська» та «Старий Самбір», які, у свою чергу, були наслідками раптового початку бойових дій між ЗУНР та Польщею. УГА перші місяці не мала змоги реорганізувати різноманітні бойові групи у повноцінні з'єднання.

Коли це нарешті вдалося, було утворено єдину в УГА гірську бригаду, яка перебувала у складі 3-го армійського корпусу УГА. Бригада брала участь у польсько-українській війні з січня по травень 1919 р.

15 травня 1919 р. поляки розпочали наступ за допомогою підкріплень із «блакитної армії» ген. Галлера. До них доєдналися румуни, які окупували Коломию. У цих умовах бригада опинилася в оточенні і була відрізаною від решти сил армії. Командування бригади прийняло рішення перейти до Чехословаччини, де бійці були інтерновані. Проте вже у червні-липні чехословацьке командування кинуло бригаду на придушення «Словацької Радянської Республіки» – маріонеткового утворення комуністичного уряду Угорщини.

Опісля цього гірська бригада була остаточно інтернована в таборах Чехословаччини. Правда, умови там були набагато кращими, ніж у таборах

сусідньої Польщі. Бригада зберігала штаб і командування в надії за сприятливої ситуації долучитися до сил ЗУНР, але цього, на жаль, так і не відбулося. Підрозділ, який нараховував понад 4000, а подекуди й понад 6500 бійців, так і не зміг більше вступити в бій. Лише періодично приймав «поповнення» у вигляді груп і вояків УГА, які пробивалися на Захід після загибелі армії. Бригада офіційно була розпущена у 1926 р.

31. Холодноярські повстанці в боях проти китайців

У 1919–1921 рр. незадоволення більшовиками у селянства сягнуло свого апогею. Вся захоплена червоними колишня територія Російської імперії здригалася від численних селянських виступів і бунтів – Україна, Кубань, Кавказ, Дон, Сибір. В умовах, коли регулярні війська потрібні були на фронтах, а внутрішні війська з місцевих були ненадійними і скоріше готові були перебити власних командирів, ніж колишніх односельчан, більшовики розпочали активне залучення іноземців, зокрема китайців, у свої лави.

Китай тоді був надзвичайно бідною державою, десятки тисяч його жителів працювали в Росії робітниками і будівельниками. Вони були малограмотними, спокійно ставилися до жорстокості і були готові робити що завгодно, аби їм платили. Поодинокі китайці служили навіть в армії УНР, що вже казати про більшовиків, які з них сформували цілі полки.

Китайці використовувалися переважно для придушення селянських повстань, розстрілів і катувань. Не дивно, що повстанці і звичайні люди їх ненавиділи. Довелося зіткнутися з ворогом і українським повстанцям з Холодного Яру. Про це згадував легендарний письменник Юрій Горліс-Горський. Тоді українцям вдалося знищити цілий загін китайців, а решту взяти в полон.

З тяжкою душею повертаємося до лісу. Василенко, який залишався замість Петренко, зрадив: «Слава Богу що приїхали. Не можу впоратися із селянами. Кричать, щоб віддали їм полонених китайців. Кажу – і так їм не пробачиться, що належить, але ні: дай і дай нам – самі колами повбиваємо. Жінки просять, аж плачуть». Петренко махнув рукою. «Скажи зв'язати руки, щоб не вирвався жоден, і віддай»

32. Наш командир – полковник Коник в бою із ворогом упав...

На наведених нижче фотографіях командири УПА планують напад на місто Бірча. Закерзоння, нині – Польща. 2 січня 1946р.

На всіх фотографіях присутній підполковник УПА Михайло Гальо «Коник». Який командував 2-м Перемишським куренем Тактичного Відтинку 26 «Лемко» Воєнної Округи 6 «Сян». На фото він єдиний у мотоциклетних окулярах.

Бірча була центром діяльності польських виселених комісій в регіоні, які систематично виселяли українців з рідних домівок. Захоплення міста і знищення гарнізону поляків нанесло б серйозний удар по активності комісій. У зв'язку з цим було прийнято рішення про штурм міста. Це було нелегкою задачею. Всього для атаки були зібрано близько 400 повстанців – 4 сотні 2-го куреня. Тоді як у поляків було 1500 бійців, а крім того – гарнізони в навколишніх селах. На жаль, атака упівців, яка відбулася в ніч з 7 на 8 січня 1946р. провалилася, зокрема через нескоординованість дій підрозділів. Деякі частини прибули пізніше запланованого, не змогли одночасно вступити в бій, то атаки повстанців були відбиті.

Загалом УПА в тому бою втратила 23 повстанці убитими, ще 22 було поранено. Загинули Михайло Гальо «Коник», сотенний «Орський», чотовий «Павленко» та інші. Причиною смерті повстанського підполковника було те, що він особисто повів своїх людей до бою, будучи «в першій лінії», тож під час нічного бою він загинув від ворожої кулі. Про атаку на Бірчу і загибель свого командира повстанці навіть склали невеличку пісеньку:

Ой, хто то, хто то йде на Бірчу,
 Нестримно з боєм наступа?
 То командир - полковник Коник
 Веде стрільців - борців УПА:
 Щоб відплатить за людські кривди,
 За кров, що в Лімній потекла,
 За смерть, неволю і руїни,
 За села, спалені до тла.

Та це стрілецтво не злякає,
 Новим завзяттям запалить:
 На кров і зброю присягаєм
 Геройську смерть, його помстить!
 Наш командир - полковник Коник
 В бою із ворогом упав,-
 На вітгар Слави України
 Життя і кров свою віддав!

А ми - за ним, його слідами,
 З його наказами ідем,
 Ідем повстанськими шляхами
 Туди, - де Воля нас веде!

33. Одеса, армія УНР і голодуючі карманники

Взимку 1918-1919 років колишній поручник армії Російської Імперії 26-річний Дмитро Жупінас очолив повстанський загін, вірний силам Директорії УНР. На чолі загону він взяв під контроль Одесу, на жаль – тимчасово. За кілька днів в Одесі розпочали висадку сили Антанти та

білогвардійців. Від командування армії надійшов наказ в бої з Антантою не вступати і відступити з міста.

Жупінас неохоче погодився його виконати, відступив за місто, втім взявши його в облогу. І попутньо переформатовуючи свій загін у 1-й Одеський полк армії УНР. Полк Жупінаса був єдиною частиною УНР під Одесою. Він не мав сил вибити супротивника з міста, та й політична ситуація не дозволяла, але й інтервенти не спішили в бій. Обидві сторони очікували дій супротивника.

Завдяки блокаді міста, ворожий гарнізон Одеси не отримував продовольства. Аби мирні мешканці не голодували, Жупінас наказав посилати до нього представників громад, які отримували продукти. Під час такого розподілу відбулася цікава ситуація.

Зі спогадів полковника Дмитра Жупінаса:

«Характерний випадок трапився під час розподілу продуктів. Коли вже всі делегації одержали, на підставі своїх уповноважень, продукти і від'їздили додому, на площі залишилось 5 чоловік, що уповноважень не мали. Коли я їх запитав, кого вони репрезентують, то вони, після довгої мовчанки, відповіли, що вони є кишенькові злодії. За добрих часів, коли хто з них заліз до чужої кишені, то мав карбованця або трояка і більш, а тепер, коли залізе до чужої кишені, то, крім брудної хустки, не має нічого. Це мене розсмішило і поміркувавши, я їм уділив трохи продуктів.

Результат був неочікуваний..... На протязі цілого часу мого перебування на Куяльницьких висотах, вони пунктуально доносили мені про всі наміри й рухи ворожих частин, як на морі так і в м. Одесі, чим у великій мірі допомагали мені в моїх збройних акціях на м. Одесу».

34.Київ. Мільйони снарядів за секунду.

Близько 10 ранку, 6 червня 1918 р., столиця України прокинулася від страхітливого вибуху. Очевидно, чув його будь-який житель міста і

численних околиць. Для цього висновку не потрібні численні історичні спомини – в той день у Києві вибухнули артилерійські склади, які залишилися Українській Державі від армії Російської імперії. В нашій історіографії день 6 червня увійшов під назвою «Трагедія на Звіринці».

Одномоментно на складах вибухнули ДВА МІЛЬЙОНИ артилерійських боєприпасів. Внаслідок вибуху загинуло близько 200 людей, поранення отримали 1000, ще тисячі киян втратили домівки. Точна причина вибухів невідома по цей день і, скоріш за все, ніколи вже не буде відома. Розслідування проводили всі інстанції того часу, які мали на це повноваження: прокуратура, армія, Державна варта, німецьке командування. Найвірогідніша версія – диверсія країн Антанти, яка була скоєна руками їхніх агентів з охорони арсеналу. Це цілком логічно в умовах, коли в Києві стояли німецькі війська, а Перша світова війна завершиться лише в листопаді 1918 р. Умовна Франція явно була не в захваті від того, що величезні склади зброї колишньої Росії були під контролем Німеччини.

Схожа трагедія трапилася 31 серпня 1918 р. в Одесі, де теж почали вибухати артилерійські склади. Масштаб трагедії був меншим, проте руйнування все одно були відчутні. Близько 40 людей загинуло, ще 100 отримали поранення.

35. Десантники УНР для Третьої світової війни

Коли Друга світова війна тільки-тільки підійшла до свого завершення, вже всьому світу стало зрозуміло, що між колишніми союзниками СРСР і США відбувся глибокий розкол. Всім відомо, що з часом це переросло у Холодну війну двох блоків – НАТО і ОВД. Напругу відчували всі, в тому числі і українці, які сподівалися, що після поразки Третього Райху почнеться війна між більшовиками і англо-американцями, і війська США звільнять територію України.

На це мала сподівання, як УПА в Україні, так і емігрантські кола УНР та ОУН, які, очевидно в порозумінні з американською розвідкою почали готувати парашутистів, що їх мали десантувати в Україні, для диверсій і підняття повстань. Як відомо, ОУН частково вдалося реалізувати задумане, і близько десятка парашутистів, десантувалися до сил УПА, то от спроби емігрантських кіл УНР зазнали невдачі.

Про це згадував полковник Віктор Роєнко:

«Влітку сорок п'ятого мене перевели до німецького міста Обердорф, де я разом з іншими офіцерами проводив військові заняття з підрозділами майбутньої української армії. Вишколом вояків займався також мій заступник Юрій Повстенко, син відомого київського архітектора який всею сім'єю виїхав за кордон. (Пізніше Юрій Повстенко брав участь в американо-корейській війні у чині майора американської армії.)

За рішенням уряду УНР ми готували парашутні відділи, що в СРСР називалися десантом. Подібні відділи готувала і ОУН. На випадок війни ці команди мали б відіграти важливу роль у воєнних операціях. Я мав бесіди з поінформованими особами з американських військових кіл, які запевняли, що така війна ось-ось розпочнеться. Ми, патріоти України, не хотіли, аби вона застала нас зненацька. Свідомі українці, що мешкали за межами України, були готові на поклик Батьківщини в дуже короткий строк створити не одну, а декілька армій.

Та вже наприкінці сорок п'ятого, якгрім серед ясного неба, ми почули : припинити військовий вишкіл і розформувати команди. Було прикро, але мусили звикнутися з думкою, що західний світ не хоче мірятися силами з Москвою»

Посилання на сторінку проєкту в Instagram:

https://www.instagram.com/ukraine_on_the_map?igsh=Ynk5dnlzNm9xYXJr

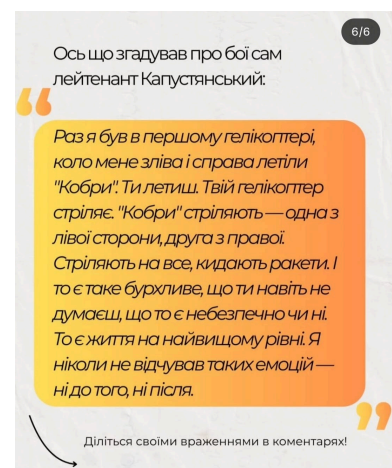
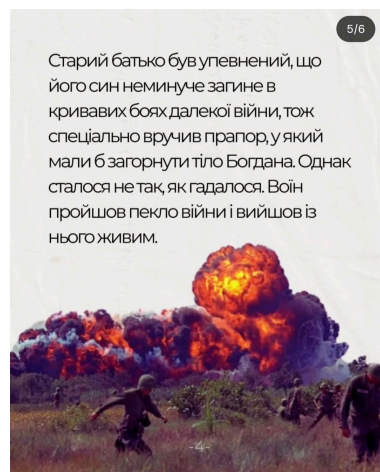
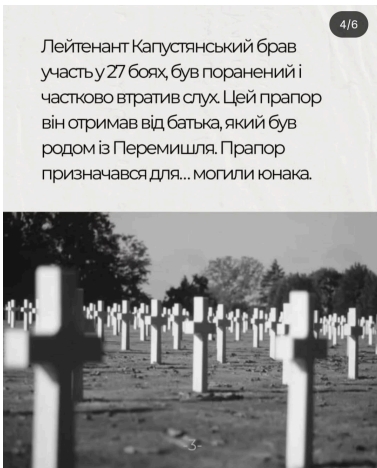
ДОДАТКИ

Як приклад візуальної реалізації, наводяться перші три матеріали, які були опубліковані в проекті «UkraineOnTheMap».

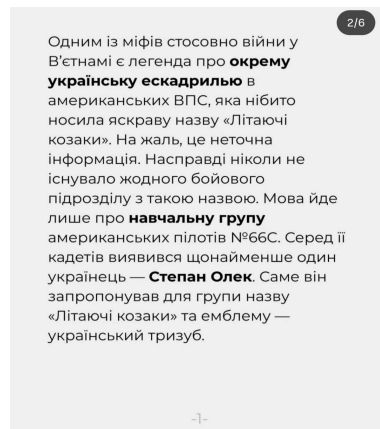
Матеріал №1 «В'єтнам, нападм і українці»

На цьому фото лейтенант армії США Богдан Капустянський зі 101-ї повітряно-десантної дивізії вішає український прапор десь посеред безкрайніх джунглів Південного В'єтнаму, 1969 р.

Матеріал №2 «Літаючі козаки. Правда і міфи. Історія групи пілотів "66С"»

4/6
Олек служив у В'єтнамі два річних терміни: спочатку як пілот стратегічного повітряного заправника KC-135 Stratotanker, потім як керманіч маленького літака U-10 в окремій ескадрилі спеціального призначення. Він здійснив 552 бойові вильоти і ніколи не був збитий.

Степан Олек під час навчання в групі №66С

-3-

5/6
Не зважаючи на відсутність окремого українського підрозділу в лавах американських літунів, Олек був далеко не єдиним українцем-пілотом у В'єтнамі. У 1967 р. над столицею Північного В'єтнаму — Ханоем був збитий американський винищувач-бомбардувальник F-105 Thunderchief, яким керував капітан **Джон Дудаш**. Дудаш загинув, а його останки передали до Америки тільки через 16 років.

F-105 у В'єтнамі

-4-

6/6
Трагічним був і шлях пілота гелікоптера **Леонарда Демка**. 10 березня 1963 року його гвинтокрил зазнав аварії у В'єтнамі. З трьох членів екіпажу він єдиний вижив і поранений добу очікував допомоги поряд із тілами товаришів. Демка врятували, і він повернувся в стрій. На жаль, українець **загинув у 1968 р.** – його гвинтокрил був збитий над містом Хюе.

Леонард Демко

Діліться своїми враженнями в коментарях!

Матеріал №3 «Капітан з України в долині Я-Дранг»

1/7
«Капітан з України»
в Долині Я-Дранг

2/7
У фільмі «Ми були солдатами», знятому за однойменним твором ветерана В'єтнамської війни полковника Гарольда Мура, можна почути фразу: «Серед нас є капітан з України». Фільм розповідає про одну з перших битв у В'єтнамській війні – бій у долині Я-Дранг у листопаді 1965 року.

Кадри з фільму «Ми були солдатами»

3/7
«Капітан з України» мав цілком реального прототипа – капітана Мирона Дідурика. Дідурик народився у 1938 році в селі Мужилів на Тернопільщині. У 1950 році його родина переїхала до США. Дідурик пішов служити в армію, де обійняв командування ротой «Браво» 2-го батальйону 7-го кавалерійського полку 1-ї аеромобільної дивізії.

Мирон Дідурик

4/7
Дідурик і його бійці були перекинуті в долину гвинтокрилами в розпал бою як підкріплення. Битва була надзвичайно тяжкою, а американські підрозділи зазнали важких втрат.

5/7
З приблизно 1900 воїнів, які брали участь у битві, 852 загинули або отримали поранення.

Американський лейтенант під час битви в долині Я-Дранг

6/7
«
Це був несамовитий козак, агресивний і запальний, але водночас надзвичайно фаховий офіцер. Упродовж наступних трьох діб він проявив себе як безумовно найкращий командир роти, якого я будь-коли знав. Діяв за принципом: завдати ворогові максимальних втрат і звести до мінімуму свої, – згадував полковник Мур.»

На жаль, Дідурик, якого підвищили до майора, загинув кількома роками пізніше – 24 квітня 1970 року на покинутій базі вогневої підтримки поблизу камбоджійського кордону.

7/7
Тоді він перебував на посаді операційного офіцера 2-го батальйону 12-го кавалерійського полку.

«
Командир батальйону наказав гелікоптеріві управління обшукати в'єтнамського воїна, якого вбив бортовий стрілець. Та щойно "Г'мі" торкнувся землі, його обстріляли. У щось мить майор Дідурик готувався вийти з машини. Куля влучила в живіт. Так загинув один із найкращих офіцерів, які брали участь у битві в долині Я-Дранг, – згадував Мур.»

Діліться своїми думками в коментарях!

АНОТАЦІЯ

Огей А.В. СТВОРЕННЯ І ПРОСУВАННЯ ІНСТАГРАМ ПРОЄКТУ UKRAINEONTHEMAP: БОРОТЬБА УКРАЇНИ ЗА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ В СВІТОВОМУ КОНТЕКСТІ

Ключові слова: Інстаграм, історія, цифрові медіа, slow media, історичні матеріали, цікаві історичні факти, просування історії, Інстаграм-медіа.

Кваліфікаційна бакалаврська робота присвячена створенню і просуванню інстаграм-проєкту «UkraineOnTheMap». У теоретичній частині пояснювальної записки проаналізовано тенденції розвитку історичних медіа, вплив медіапродуктів, присвячених українській історії, на міжнародну репутацію України, візуал сучасних цифрових медіа та наповнення для кращого розуміння тенденцій й проблем на ринку.

Практична частина включає розробку й створення інстаграм-проєкту «UkraineOnTheMap» у цифровому форматі, з десятками матеріалів, присвячених періоду українських Визвольних змагань. Цей період досліджується, зокрема, у матеріалах «Десантники УНР для Третьої світової війни», «Київ. Мільйони снарядів за секунду», «Одеса, армія УНР і голодуючі карманники», «Загублена бригада» Української Галицької Армії» тощо.

Видання поєднує цифрову структуру з концепцією ЗМІ та історичною тематикою. Робота демонструє, що тема історії залишається актуальною і має потенціал для розвитку в суспільстві, якщо подавати її у вигляді змістовного контенту з візуальною продуманістю.

ANNOTATION

Ohei A.V. CREATION AND PROMOTION OF THE INSTAGRAM PROJECT
UKRAINEONTHEMAP: UKRAINE'S STRUGGLE FOR INDEPENDENCE IN
THE GLOBAL CONTEXT

Keywords: Instagram, history, digital media, slow media, historical materials, interesting historical facts, promotion of history, Instagram media.

The bachelor's qualification thesis is devoted to the creation and promotion of the Instagram project «UkraineOnTheMap». The theoretical part of the explanatory note analyzes the development trends of historical media, the impact of media products dedicated to Ukrainian history on Ukraine's international reputation, as well as the visual component and content of modern digital media in order to better understand current trends and challenges in the media market.

The practical part includes the development and creation of the Instagram project «UkraineOnTheMap» in a digital format, featuring dozens of materials devoted to the period of the Ukrainian War of Independence. This period is explored, in particular, in such publications as «UPR Paratroopers for World War III» , «Kyiv. Millions of Shells in a Second» , «Odesa, the Army of the UPR and Starving Pickpockets» , and «The Lost Brigade of the Ukrainian Galician Army».

The publication combines a digital structure with the concept of a media outlet and a historical focus. The thesis demonstrates that history remains a relevant topic and has significant potential for further development in society if presented through meaningful content supported by thoughtful visual design.